

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Duurzaam Gebouwd

Seminarreeks Duurzame Scholen

Mede mogelijk gemaakt door:

Uw resultaat telt. Sigma.

Verosol

Authorized dealer

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

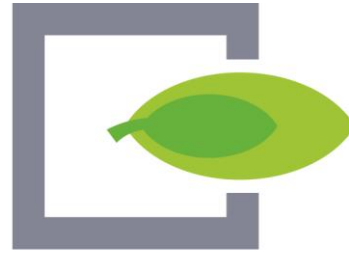

Wietse Walinga

Directeur Duurzaam Gebouwd

Míssié

duurzaamgebouwd.nl

De verduurzaming van de
gebouwde omgeving een
grote stap vooruit helpen!

"KENNIS is het enige dat je kunt vermenigvuldigen door het te delen"

Verbinden

**WAAROM
MOEILIK DOEN
ALS
HET SAMEN KAN**

Loesje

Contentpartners

activehousenl

Partners

Partner
Duurzaam Gebouwd

Experts

Willem Adriaanssen

Arne Balvers

Guus Berkhout

Harold Brocken

Chris Bruijnes

Louis Cleef

Maarten Dansen

Andy van den Dobbelssteen

Annemarie van Doorn

Martin Dubbeling

Maarten Epema

Peter Fraanje

Michiel Haas

Anke van Hal

Marlon Huysmans

Fred Kloet

Hans Korbee

Henry Kruijer

Bas Ambachtsheer

Paul van Bergen

Claudia Bouwens

Daan Bruggink

Eloi Burdorf

Ellis ten Dam

Paul Dielissen

Frank Donkers

Henk Willem van Dorp

Onno Dwars

Kor Foekens

Jan Willem van de Groep

Frans de Haas

Albert Hulshoff

Hans de Jonge

Robert Koolen

Jón Kristinsson

Laurens de Lange

Gerard Lokhorst

Babette van Loon

Hans Mascini

Theo Ockhuijsen

Gert-Joost Peek

Pim Peters

Anne-Marie Rakhorst

Marjet Rutten

Titia Siertsema

Jeroen Troost

Harm Valk

Richard Verbree

Evert Visser

Peter Wagener

Mariëlle Wieman

Rien Wisse

Coert Zachariasse

Chris Zijdeveld

Rinie van der Looij

John Mak

Theo van der Meijden

Berdien van Overeem

Paul van Pelt

Ron Peters

Paul de Ruiter

Kees de Schipper

Kim Tjoa

Stefan van Uffelen

Peter van Veen

Flip Verwaaijen

Helen Visser

Jaap Wiedenhoff

Hans Willemsen

Frans Wolfenbuttel

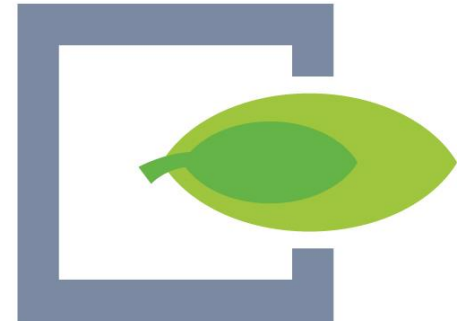

Albert Zegelaar

Duurzaam Gebouwd
Connect

Round Table Tour

Inspiratie & Studiereizen

duurzaamgebouwd.nl

- Contentpartners
- Partners
- Expertpanel
- Leden
- Lid worden
- Duurzaam Gebouwd Congres
- Building Holland
- Building Holland Talks
- Cursussen
- Duurzaam Gebouwd Zorgvastgoed
- Duurzaam Gebouwd Corporaties
- Duurzaam Gebouwd Op Locatie
- Duurzame 50 Vastgoed NL
- Floow2 Marktplaats
- De Gouden Kikker
- Supply Chain Award

zoeken

expertpanel

- home
- adverteren
- contact
- vacatures
- bookstore
- over duurzaam gebouwd

bouwen aan een betere toekomst

Een aanzienlijk deel van het wereldwijde energieverbruik en de daarbij behorende CO2 uitstoot wordt veroorzaakt door de gebouwde omgeving. Gelukkig komen er elke maand weer nieuwe innovatieve ideeën, producten en technieken op de markt die zorgen voor een "verduurzaming" van de gebouwde omgeving. Inzicht in al deze ontwikkelingen is noodzakelijk om met elkaar tot de beste gebouwen te komen!

even stilstaan bij het probleem

▶ play

duurzaam weblog

interviews Van der Sluis nieuwe partner Duurzaam Gebouwd

vrijdag 12 september 2014 @ 13:00 uur

Onlangs traden de Van der Sluis Technische Bedrijven toe als partner van Duurzaam Gebouwd. Aan de hand van dit interview stelt topman René van der Sluis zijn bedrijfsvisie uiteen.

magazines online

cursusaanbod

- 15 september 2014
Workshop Rekenen met Duurzaam Vastgoed
- 7 oktober 2014
Workshop: Greenlease in de praktijk
- 9 oktober 2014
Workshop: Esco's en

+ 65.000 bezoekers per maand

+ 8.000 Nieuwsbrief abonnees

+ 13.000 abonnees

Annemarie van Doorn:
**'De echte waarde van duurzaamheid
is maatschappelijke relevantie'**

27 | september 2014

Gebouwschil

Met o.a. rondetafelgesprek: 'Houtbranche richt pijl op regulering' en project 'Effecten van wind'

Maatschappelijk vastgoed

Met o.a. rondetafelgesprek: 'Overheden moeten markt actief inschakelen' en project 'Green School op Baf'

Duurzame prestaties garanderen:
sleutel bij renovatie woningvoorraad

'EPC vergelijkt appels, peren
en tomaten'

'Geld blijft belangrijk, maar
houdt bewoners niet bezig'

60 bijeenkomsten per jaar

+ 3.500 deelnemers
per jaar

Duurzaam Gebouwd
Congres

Thermisch
Actieve
Gebouwen

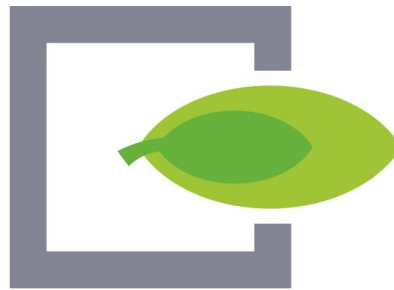

Duurzaam Gebouwd

Uw deelname vandaag is uw kennismaking.... ?

De volgende stap bespreken we graag samen!

duurzaamgebouwd.nl

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Duurzaam Gebouwd

Seminarreeks Duurzame Scholen

Mede mogelijk gemaakt door:

Uw resultaat telt. Sigma.

Verosol

Authorized dealer

De verduurzamingsopgave

Van de huidige voorraad schoolgebouwen is globaal een achtste ofwel 1000 schoolgebouwen dermate verouderd dat ingrijpende renovatie of sloop en nieuwbouw dringend gewenst is [2, 3, 12].

Naar schatting een kwart is functioneel voldoende goed, maar behoeft onderhoud, verbetering van het binnenmilieu en het treffen van energiebesparende maatregelen.

Ongeveer de helft van de gebouwen voldoet redelijk tot goed en kent geen ernstige gebreken. In veel gevallen voldoen zij echter nog niet geheel aan de eisen van de wet milieubeheer.

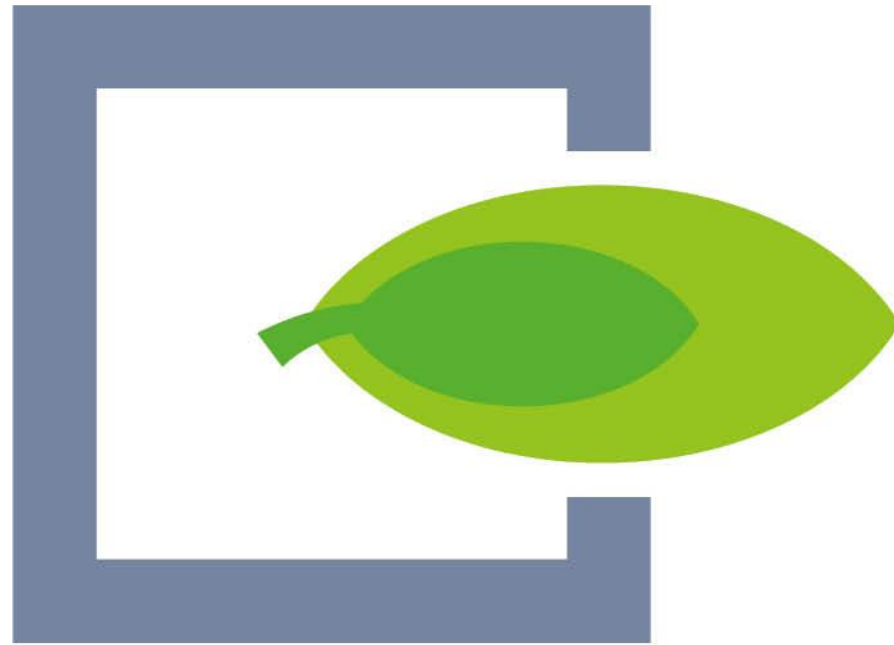
Tot slot is sprake van veel verkapte leegstand en is hierdoor het lot van ongeveer een achtste van de gebouwen zo onzeker dat vooralsnog geen enkele ingreep verantwoord is.

Duurzame Scholen

Voldoende hindernissen:

- Focus op primaire doel
- Minder geld
- Lastige DMU
- Weinig kennis
- Aanbod slecht georganiseerd

Duurzaam Gebouwd

Duurzame Scholen

- We weten dat het anders moet....
- We **delen kennis** om te leren hoe het anders kan...
- **Uw kennismaking** vandaag is stap 1 om het **samen** te gaan doen...

Programma

- 09.30 uur   Opening door dagvoorzitter Wietse Walinga
- 09.40 uur   Duurzame Scholen in Nederland
Ronald Schilt, Partner Merosch
- 10.10 uur   Praktijk case: Sint Aloysiuschool
- 10.40 uur   Is een optimaal binnenklimaat wel te combineren met duurzaamheid?
Rudy Grevers, Adviseur Alklima
- 11.10 uur   Pauze
- 11.30 uur   Praktijkvoorbeeld Marianum College
Henk te Kiefte, Architect Te Kiefte Architecten
- 12.00 uur   Hoe kan ik door onderhoud invulling geven aan verduurzaming?
Bart Eissens, Strategisch Vastgoed Adviseur Sigma Care
- 12.30 uur   Lunchtafels
- 13.30 uur   Einde

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Duurzame Scholen in Nederland

Ronald Schilt, Partner Merosch

Mede mogelijk gemaakt door:

Uw resultaat telt. Sigma.

Merosch
verrijkt met duurzaamheid

CONSOLIS

VBI

Verosol

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

Adviseurs voor **gezonde**
en **energieneutrale** gebouwen

www.merosch.nl

Duurzame scholen...

...wat zegt dat ons?

Ronald Schilt - Merosch

Inhoud

1. *Drie voorbeelden*
2. *Wat zegt dat ons ?*
3. *Hoe duurzaam is het succes?*

Prachtprojecten!

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

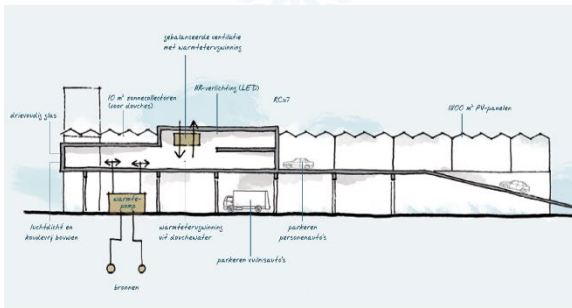
Energie neutrale school Kapelle

Energie neutrale MFA Veenendaal

Energie neutrale school Haarlem

Energie neutrale stadsdeelwerf

Energie neutrale DorusRijkers

CPO Ecowijk Houten

Energie neutrale woningen Rijswijk

Energie neutrale woningen Best

Energie neutrale villa Den Haag

Prachtprojecten!

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

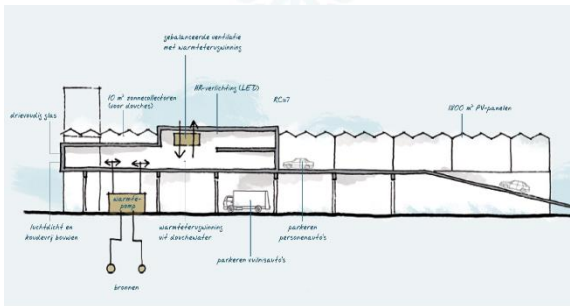
Energieneutrale school Kapelle

Energieneutrale MFA Veenendaal

Energieneutrale school Haarlem

Energieneutrale stadsdeelwerf

Energieneutrale DorusRijkers

CPO Ecowijk Houten

Energieneutrale woningen Rijswijk

Energieneutrale woningen Best

Energieneutrale villa Den Haag

MFA Kapelle

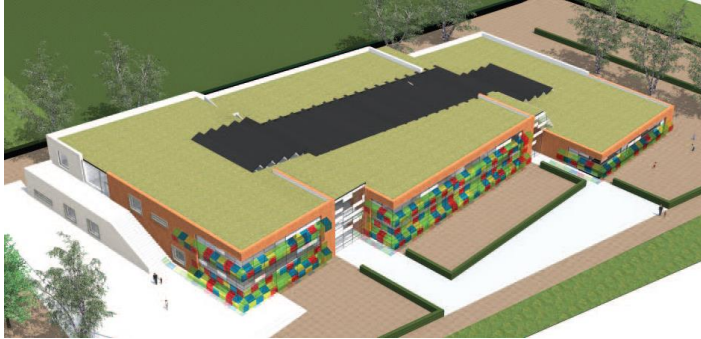
Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

Architect:	Teeuwisse en Willems Architecten
Functies:	2x basisschool, bibliotheek, gezondheidscl., BSO, KDV
Grootte:	4.250 m ² b.v.o.
Frisse scholen:	Niveau B
Energieprestatie:	Energie neutraal
Budget:	€ 1.400,-/m ² b.v.o. (excl. BTW)

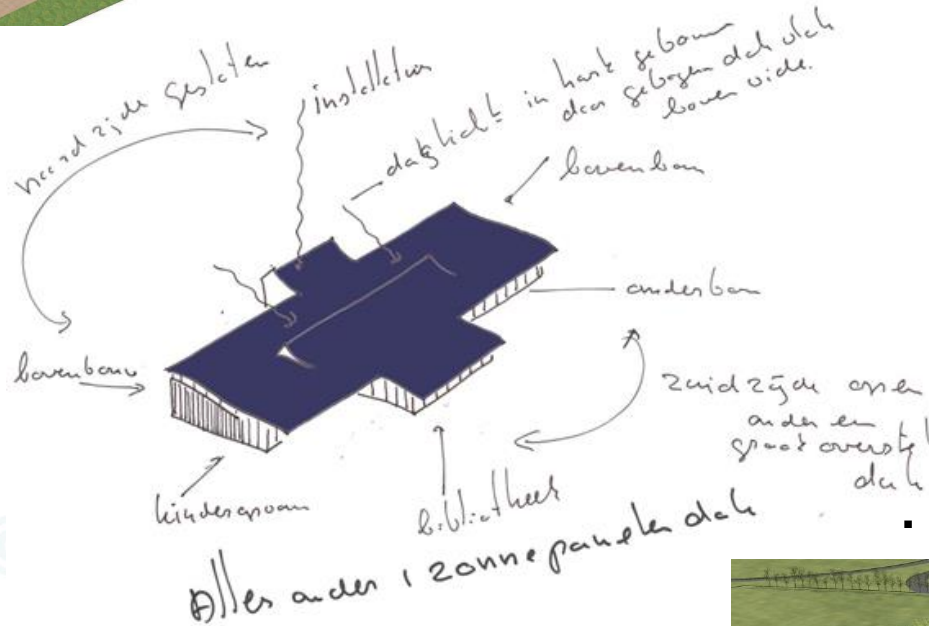
De eerste schets...

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

...de integraliteit...

...het resultaat.

Integraal ontwerpen is cruciaal

IKC De Zeven Zeeën

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

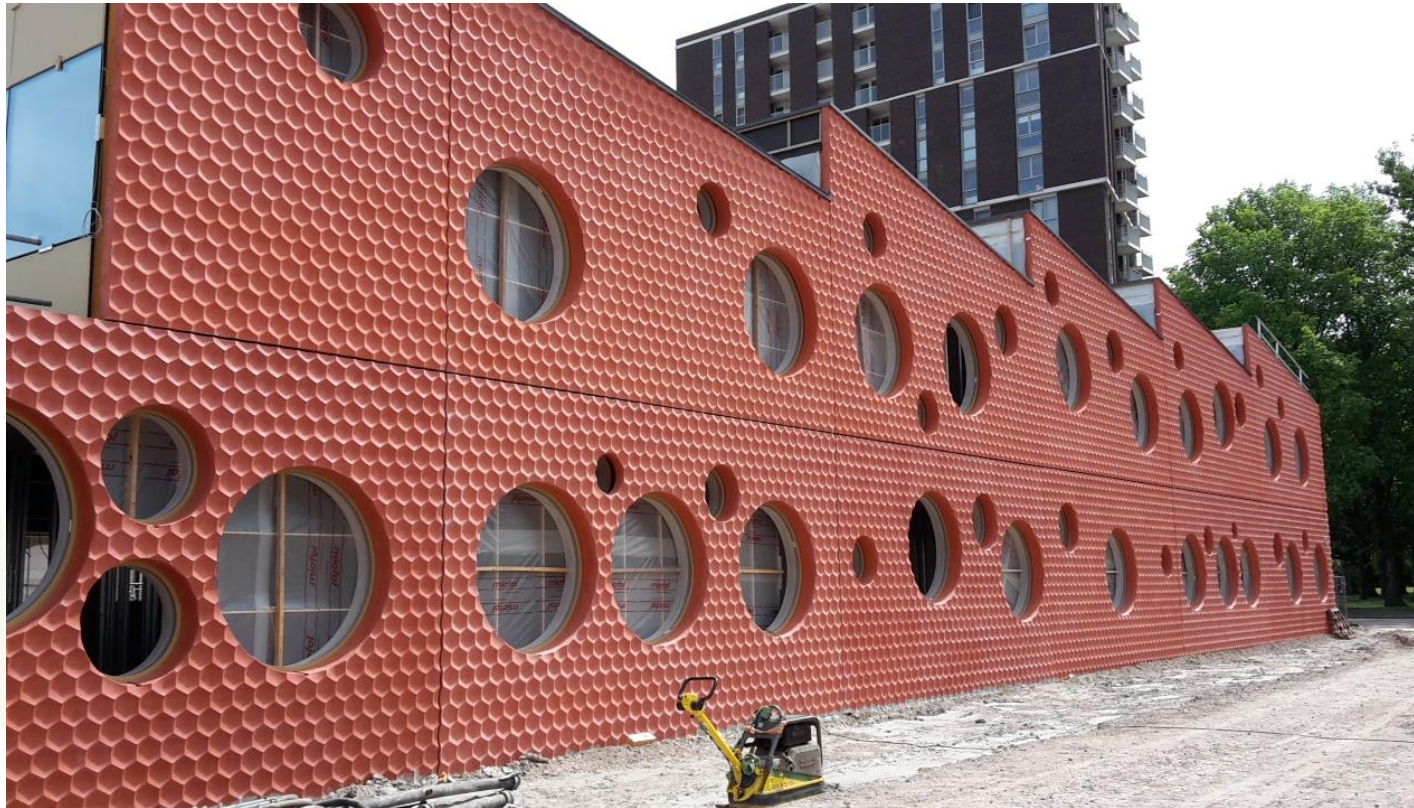
Architect: Moke Architecten
Functies: basisschool, VVE
Grootte: 1.700 m² b.v.o.
Frisse scholen: Niveau B
Energieprestatie: EPC=0
Budget: € 1.500,-/m² b.v.o.
(excl. BTW)

IKC De Zeven Zeeën

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

*Beperkt budget, hoge energieambities, wel koel, veel daglicht, geen koeling => **Alles halen uit integratie en communiceren verwachtingen!***

Plein Oost Haarlem

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

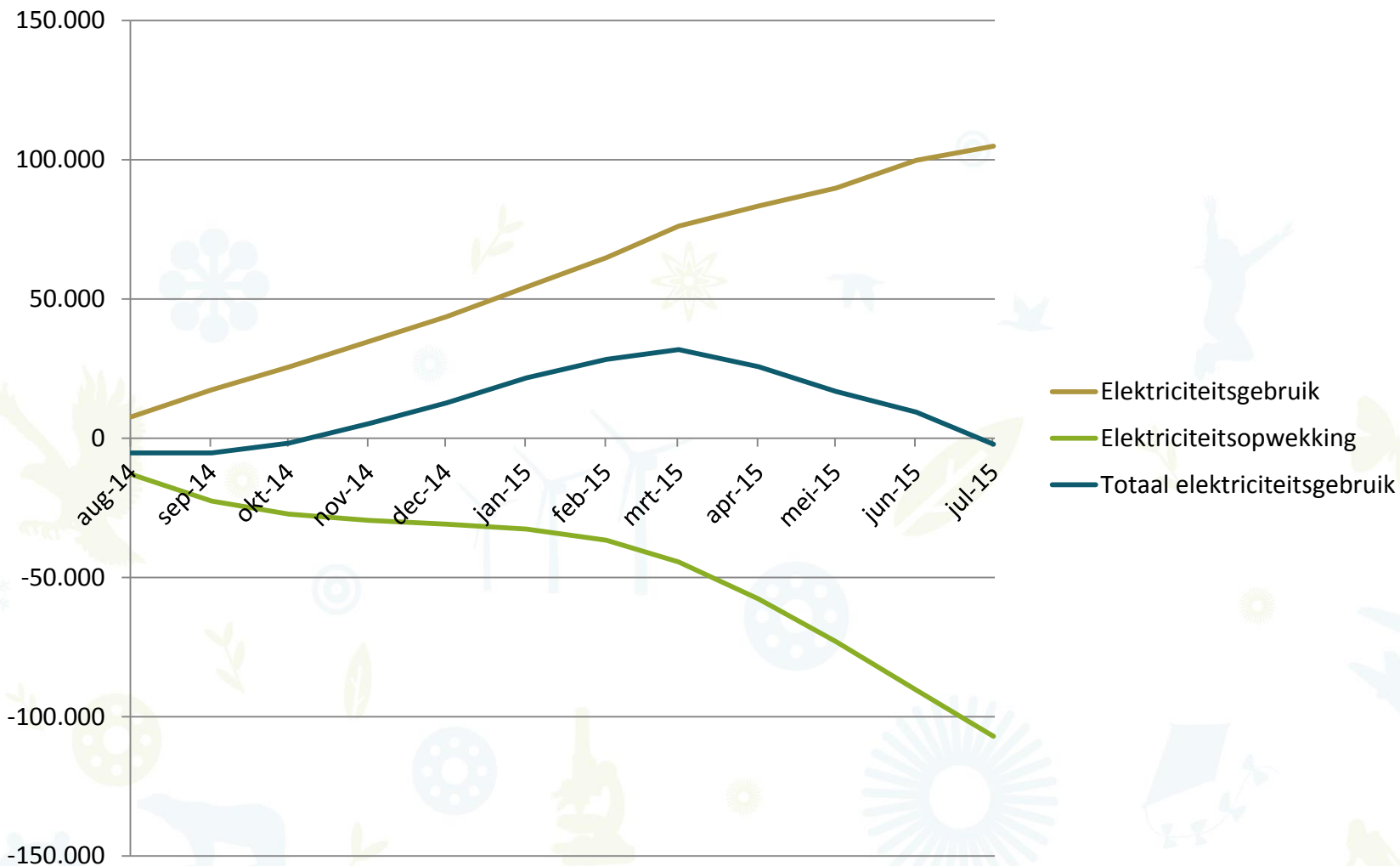

Architect:	Kristinsson Architecten
Functies:	2x basisschool, SBO, gymzaal, KDV
Grootte:	3.000 m ² b.v.o.
Frisse scholen:	Niveau B
Energieprestatie:	EPC=0
Budget:	€ 1.300,-/m ² b.v.o. (excl. BTW)

Cumulatief energiegebruik Plein Oost 2014/2015 [kWh]

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

Plein Oost Haarlem

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

*“Het is echt een feestje om in dit gebouw te
mogen lesgeven.”*

Ronald Wijers, directeur openbare basisschool Plein Oost

Kenmerken Plein Oost

Merosch
vormgeven aan duurzaamheid

1. Bij begin ontwikkeling ambitie energieneutraal (2009), samenwerking gemeente en school.
2. Levensduurkosten benadering. Meerkosten € 150,-/m² binnen levensduur terug.
3. Prestatiegaranties door aannemers
Ingebruikname ≠ oplevering.

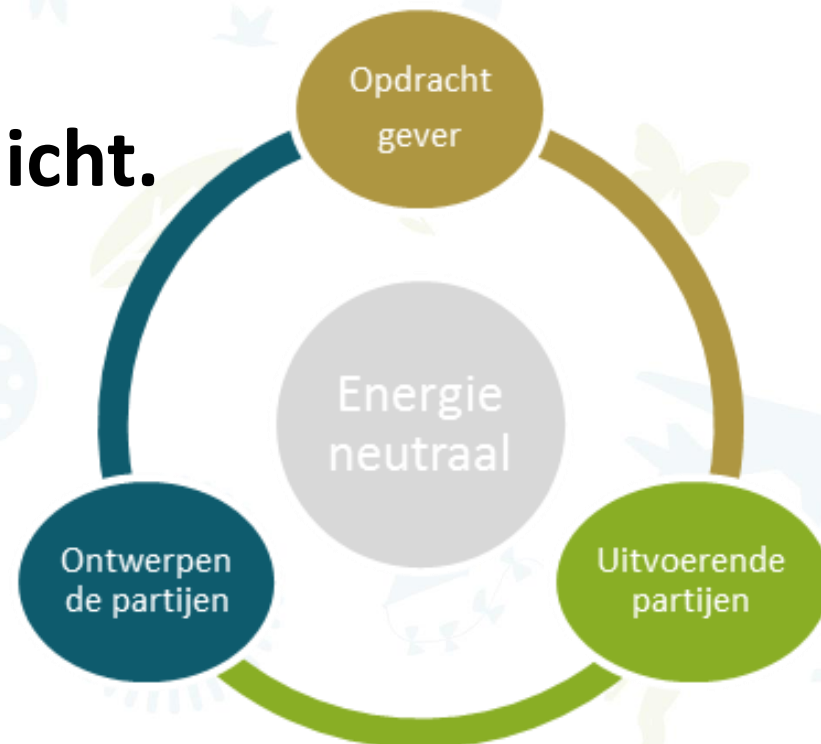
... wat zegt dat ons?

1. Het kan (technisch en financieel)!
2. Het begint met ambitie en heldere doelen.
3. Levensduurkosten benadering.
4. Gedegen integraal ontwerp.
5. In gebruik name $\neq$ oplevering.
6. Gebruiker/consument bepaald het succes!

... hoe duurzaam is het succes?

- 30% voldoet na 5 jaar (nog) niet (meer) (lawaai, muffe lucht, hoog energiegebruik);
- Trias responsabilica;
- **Beheer is zwaar onderbelicht.**

“Om duurzame ambities te halen zijn er zelden technische of financiële problemen, maar een gebrek aan overtuiging, wil of vertrouwen”

Bedankt voor de aandacht

Zie voor publicaties www.merosch.nl.

en

Duurzame Scholen Magazine

Merosch BV
Ronald Schilt
schilt@merosch.nl
06-164 57 267

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Perfekte all-weather toepassingen voor het digibord

Verosol

Mede mogelijk gemaakt door:

Authorized dealer

Uw resultaat telt. Sigma.

Merosch
verrijkt met duurzaamheid

CONSOLIS

VBI

Creating healthy spaces

Verosol

Duurzaamgebouwd Seminar Scholen

Klant Case: Sint Aloysiusschool

Verosol

Inhoud.

- Introductie Verosol
- Klant Case
- Interactie

Verosol

Cornelis Verolme

Uitvinder

Inventors of the perfect shade

Verosol

“It feels like sitting in
the shadow of a tree”

Inventors of the perfect shade

Tijdslijn.

1965

Verolme
Concern

Industrialisatie
Verosol

1971

Blydenstein-
Willink

International
uitbreiding

2007

Verosol
group

Dedication to
Verosol

2012

Nieuwe
Eigenaar

Focus op
innovation

2015

One Verosol

Focus op groei
NL, AUS, SP, W
W

Verosol

Innovaties.

1963
Uitvinding
Verosol

1974
Plisse

1980
Brandwerend
e stoffen

2000
24m breed
gemetallisee
rd

2003
Introductie
SilverScreen

2009
Introductie
EnviroScre
n

> 2015
Verocell

2015

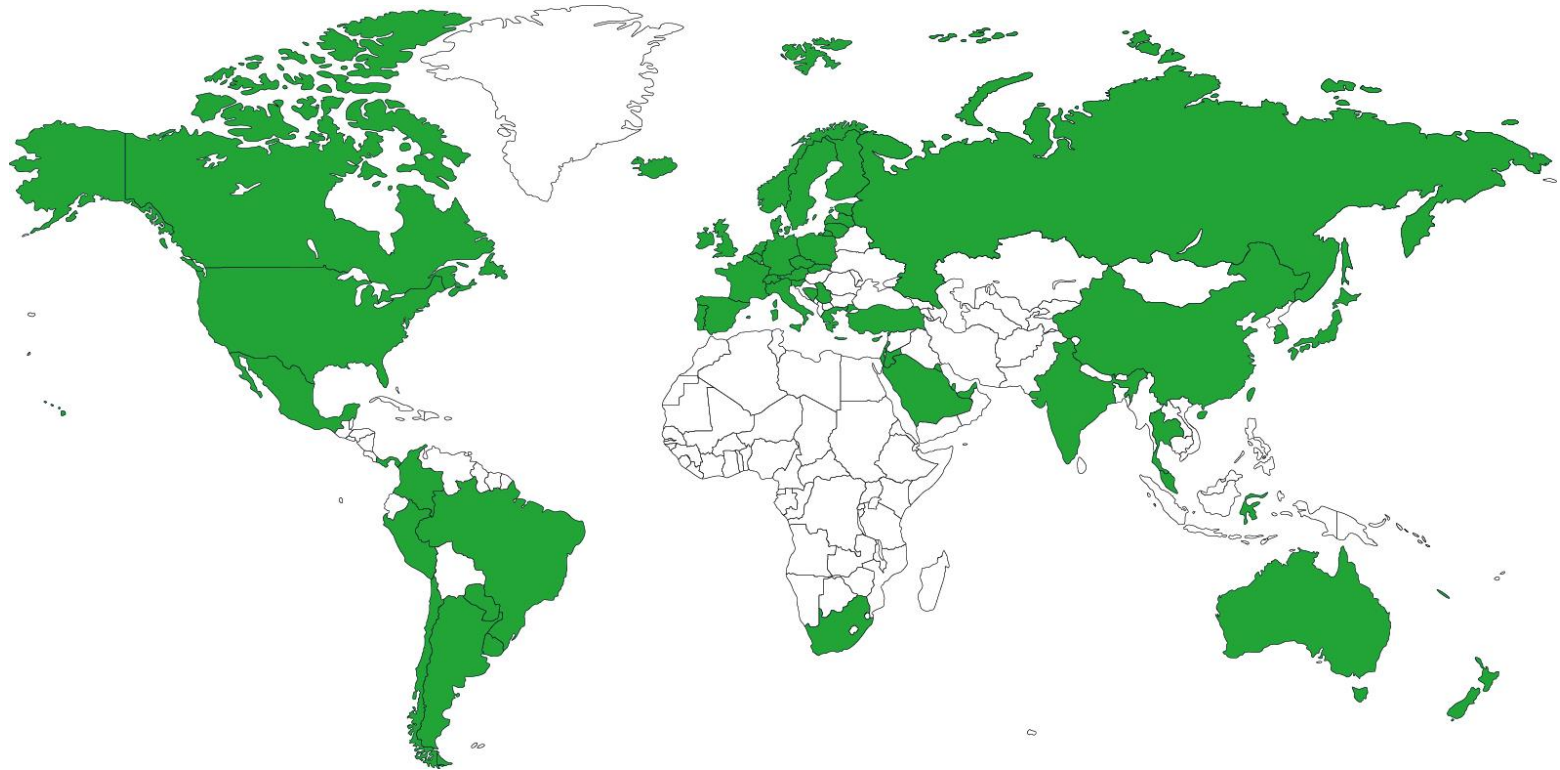
- CrystalScreen
- FourC
- 83% Reflectie SilverScreen
- Brandwerende Blackout
- 3.2 m breed gemetalliseerd

2012
Introductie
Silverscreen 2%

Verosol

Verosol in de wereld.

Verosol

Verosol

Creating a better
environment

Inventors of the perfect shade

Binnenklimaat.

Visueel Comfort

Daglicht
Schittering
Uitzicht

Thermisch Comfort

Omgeving
Straling
Tocht

Geluids Comfort

Vibratie
Geluid
Resonantie

Luchtkwaliteit

Emissies
Luchtvochtigheid

Verosol

ing. Felix van Winkel:

***“Zonwering aan de binnenkant
is andersom denken”***

Inventors of the perfect shade

- 22 jaar BBHD Architecten
- sinds 2012 succesvol zelfstandig
- Veel betrokken bij bouwen & verbouwen van scholen

felix@bouwconsultwinkel.nl

Sint Aloysiusschool

Achtergrond

- Nieuwe School
- Bestek met sterk verhoogde prestatie-eisen mbt duurzaamheid, bereikt door PVE Frisse Scholen klasse B
- Licht reguleren ivm schittering op Digibord
- Buitenzonwering alleen is niet genoeg
- Beleving en uitzicht van binnen naar buiten behouden
- Aangename werk-en leeromstandigheden creëren

Inventors of the perfect shade

Sint Aloysiusschool

Oplossing: Verosol SilverScreen

- Goede referenties in onderwijstoepassingen
- Voldoet aan BREEAM-NL eisen
- Hoog reflecterende binnenzonwering gelijkwaardige vervanger van buitenzonwering
- Weersonafhankelijk toepasbaar

Inventors of the perfect shade

Sint Aloysiusschool

Resultaten

- Lagere investering:
*Verosol (SilverScreen) met zonwerend glas in de zuidgevel functioneert
vervangt buitenscreens met lichtere plissés.*
- Lagere TCO:
*Lagere onderhoudskosten
All-weather toepassing (> 6 bft)*
- Energiebesparing
*lagere koellast (lagere g: waarde)
additionele raamisolatie*
- Licht-en warmte reguleren met behoud van doorzicht

Inventors of the perfect shade

Conclusies.

- Goed binnenklimaat essentieel voor goede leeromgeving & productiviteit.
  - Ga opwarming & felle lichtcontrasten tegen
  - Behoud uitzicht en natuurlijk daglicht
- Binnenzonwering is een goed alternatief voor buitenzonwering
  - Lagere aanschaf en TCO
  - All-weather toepassing
- Gemetalliseerde Screens of Plisse's: 3 in 1 oplossing
  - Zonwerend
  - Warmtewerend & Isolerend
  - Doorzicht blijft behouden

A photograph of a person sitting on the ground in the shade of a large tree. The person is silhouetted against the bright background of a grassy field. The tree's branches and leaves are visible in the foreground, creating a dappled light effect on the ground.

Verosol

Vragen ?

"Ik ben fan geworden van Verosol!"

Felix van Winkel ing., bouwconsultWINKEL

Inventors of the perfect shade

A photograph of a person sitting on the ground in the shade of a large tree. The person is silhouetted against the bright background of a grassy field. The tree's branches and leaves are visible in the foreground, creating a dappled light effect on the grass. The overall scene is peaceful and serene.

Verosol

Bedankt voor jullie aandacht!

Inventors of the perfect shade

Verosol

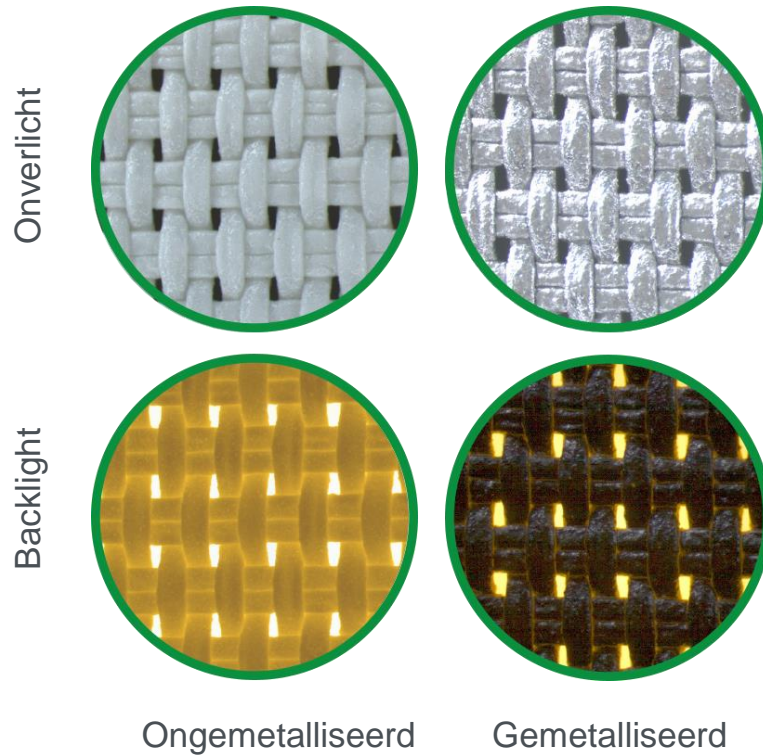
Back Up slides

Inventors of the perfect shade

Microscopisch Niveau.

Gemetalliseerde screens combineren licht en warmtewering in 1

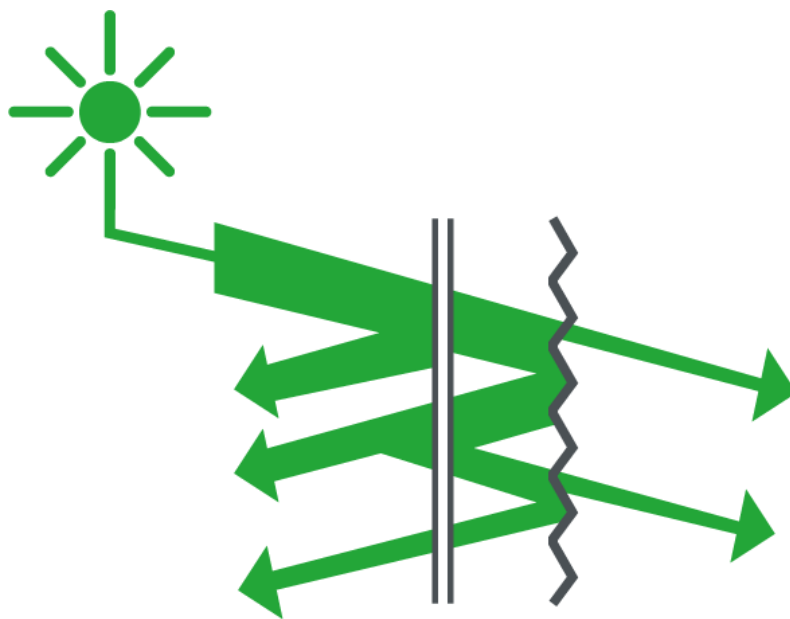

Verosol

Verosol reflecteert stralingsenergie.

Verosol

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Is een optimaal binnenklimaat wel te combineren met duurzaamheid?

Rudy Grevers, Adviseur Alklima

Mede mogelijk gemaakt door:

Authorized dealer

Uw resultaat telt. Sigma.

Merosch
vertoegen met duurzaamheid

CONSOLIS

VBI

Creating healthy spaces

Verosol

Is een optimaal binnenklimaat
in scholen wel te combineren
met duurzaamheid ?

De praktijk

De praktijk

Leidraad verduurzamen schoolgebouwen

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Leidraad verduurzamen van schoolgebouwen voor basisonderwijs

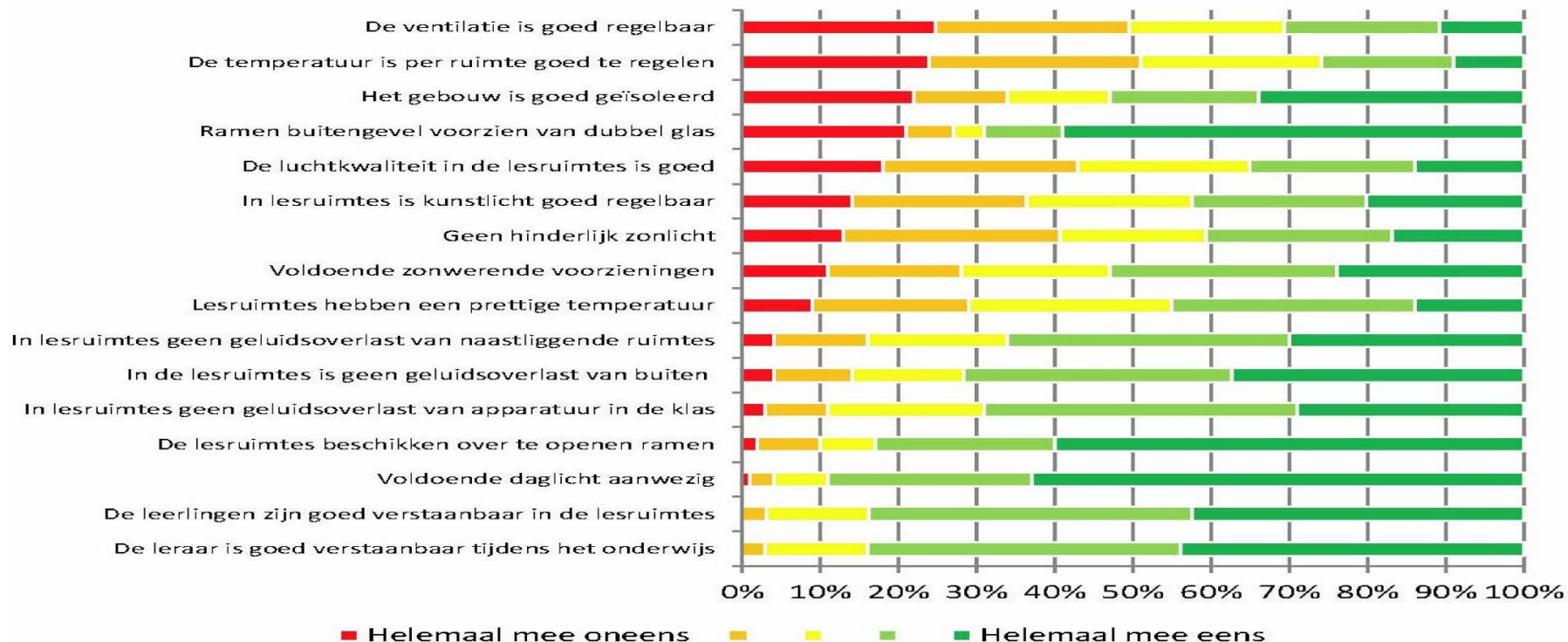
In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

mei 2015

Huidige status - beoordeling

+ Beoordeling binnenmilieu volgens schoolleiders

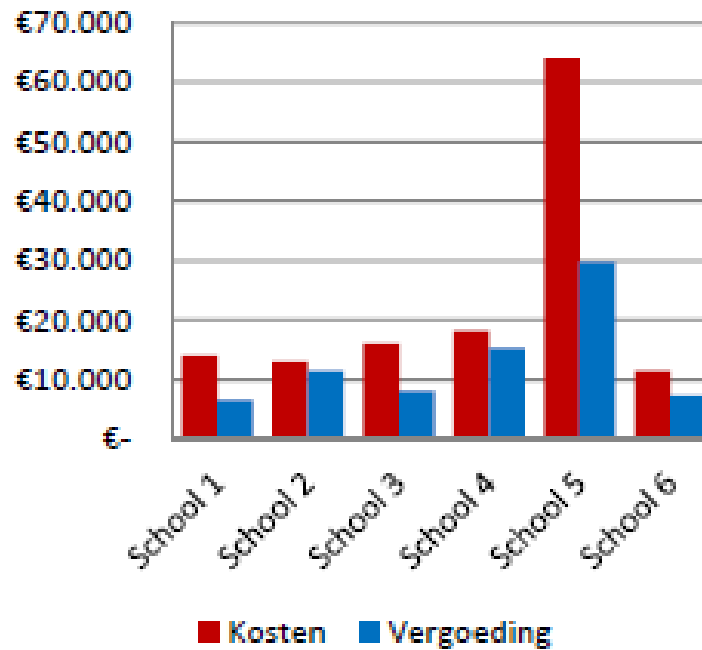

Bron: Onderzoek Oberon i.o.v. ministerie OCW
Monitor kwaliteit onderwijshuisvesting in en PO en VO (2013)

Huidige status - exploitatie

Elektra + Gas

Bron: Onderzoek Oberon i.o.v. ministerie OCW
Monitor kwaliteit onderwijshuisvesting in en PO en VO (2013)

Conclusies

Geen / laag comfort

- + Te koud of te warm
- + Onvoldoende ventilatie
- + Niet (goed) regelbaar

Hoge exploitatiekosten

- + Hoog gas / elektraverbruik

Niet duurzaam

- + Fossiele brandstoffen
- + Conventionele systemen met een slecht rendement

Comfort

Temperatuur

Luchtsnelheid

Geluid

CO₂

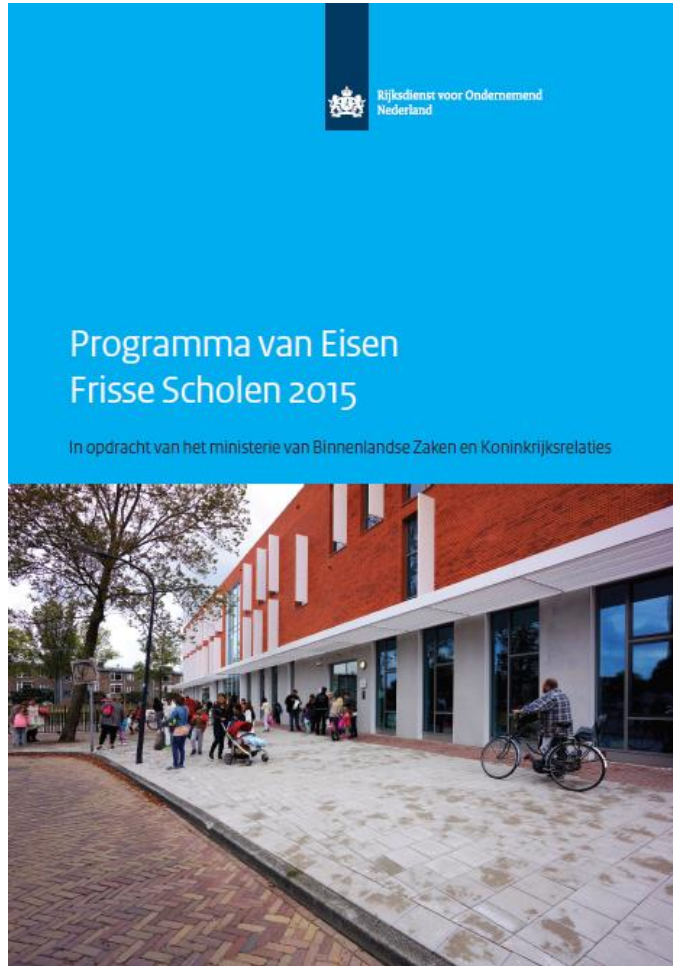
(Zon)licht

Luchtvochtigheid

combinatie van thermisch binnenklimaat en luchtkwaliteit

Frise Scholen 2015

- + Energie
- + Lucht (binnenkwaliteit)
- + Temperatuur (thermisch comfort)
- + Licht (visueel comfort)
- + Geluid (akoestisch comfort)

- + Klasse C (acceptabel),
- + Klasse B (goed)
- + Klasse A (zeer goed).

Authorized dealer

Koelen en Verwarmen

Rudy Grevers

Slim ontwerpen

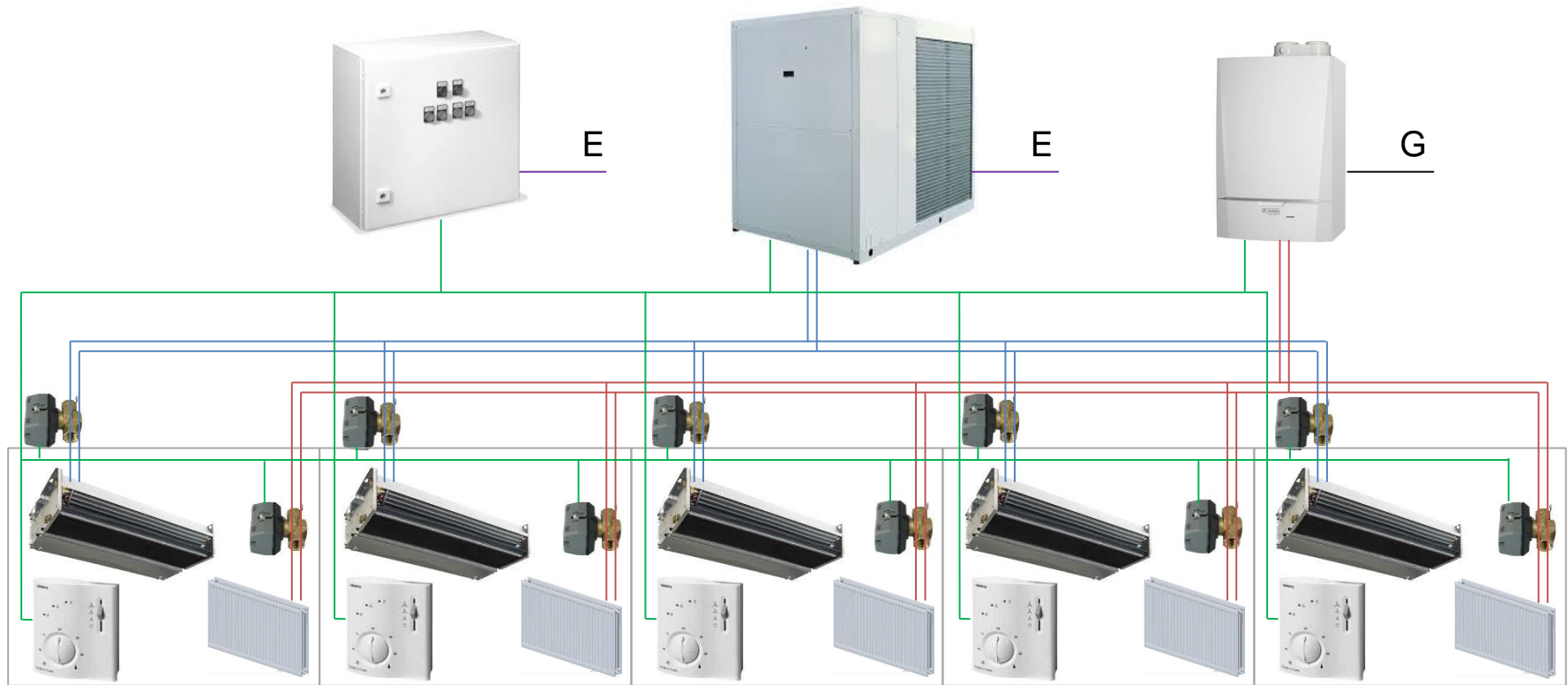

- + Koelen en Verwarmen
- + Voordelig in de exploitatie
- + Duurzaam
- + Eenvoudig

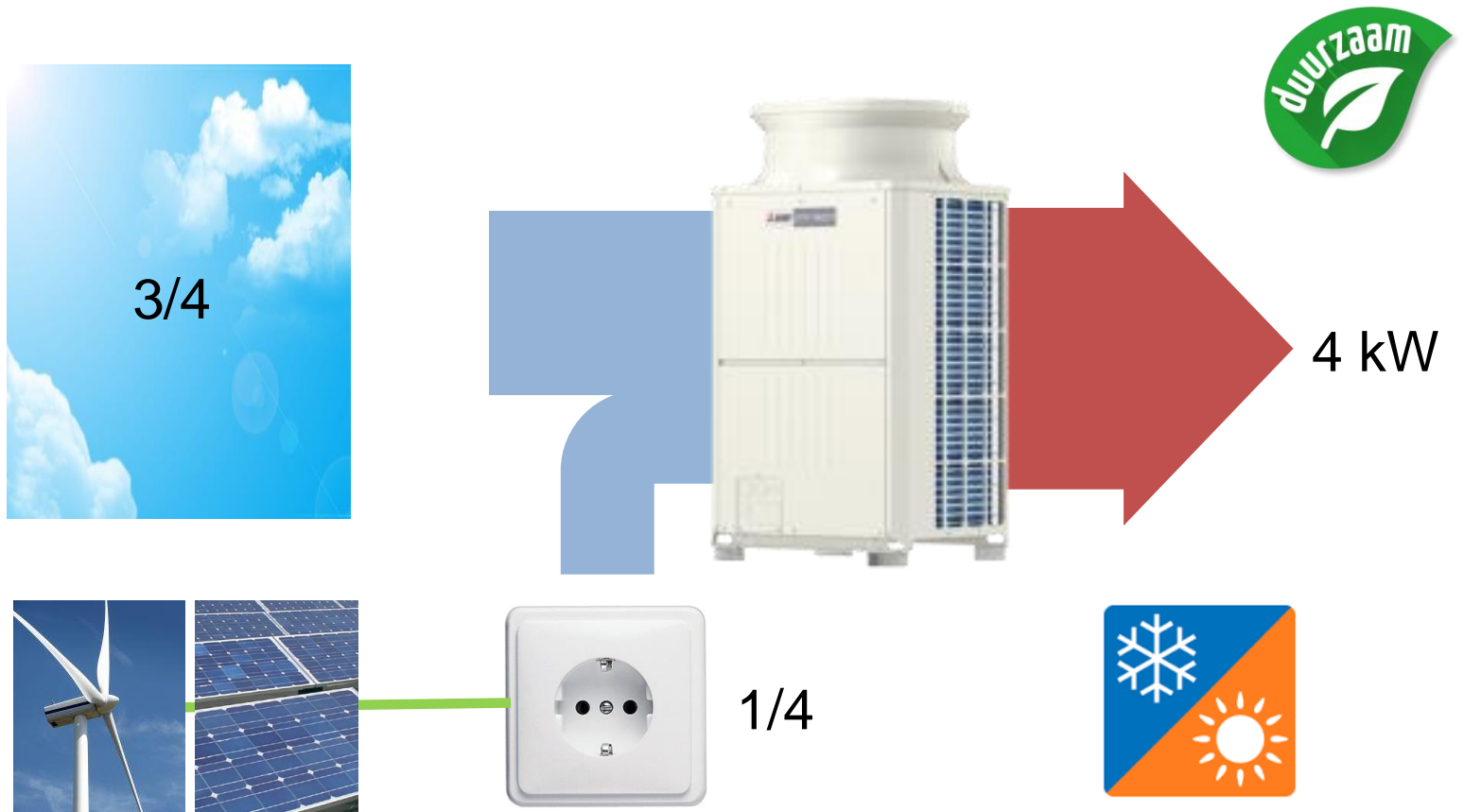
Lokaal 1	Lokaal 2	Lokaal 3	Lokaal 4	Docentenkamer
----------	----------	----------	----------	---------------

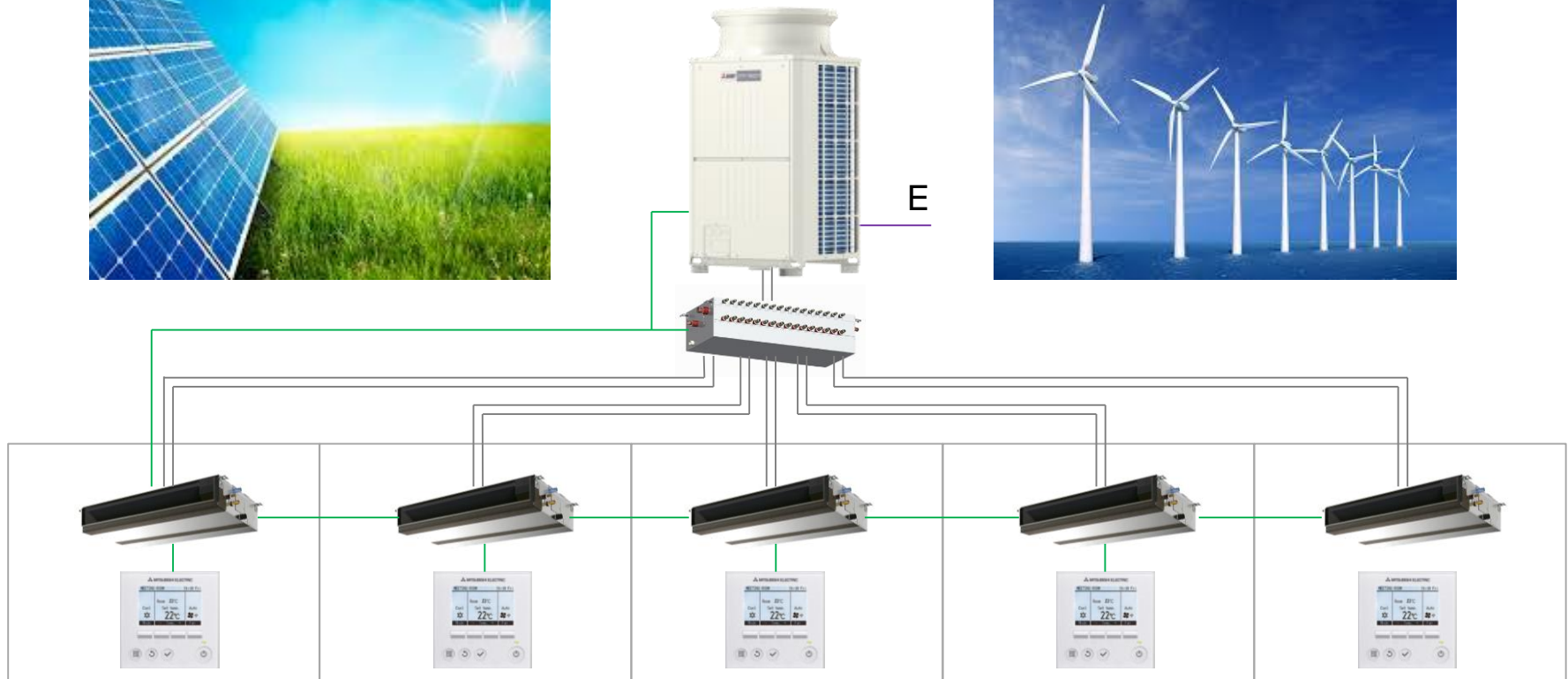
Conventioneel ontwerp

Warmtepomp

City Multi VRF R2 system

Duurzaamheidsvisie Europa

20%

minder
CO₂-uitstoot

20%

minder gebruik van
primaire energie

20%

meer duurzame
energie

Fossiele brandstoffen

Totaalconcept koelen en verwarmen

- + Koelen en Verwarmen
- + Eenvoudig
- + Laag verbruik / energie uitwisseling
- + Duurzaam / All Electric
- + Totaalconcept (plug & play)
- + Lokaal en centraal regelbaar

Authorized dealer

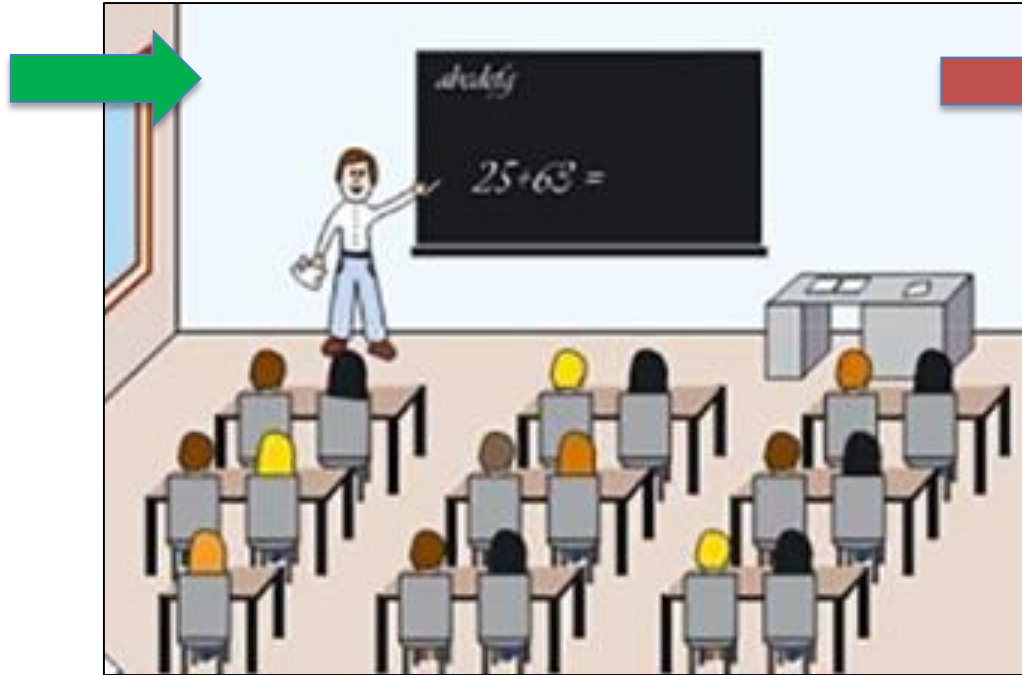

Ventileren

Rudy Grevers

Ventileren

Luchttoevoer
Verse lucht

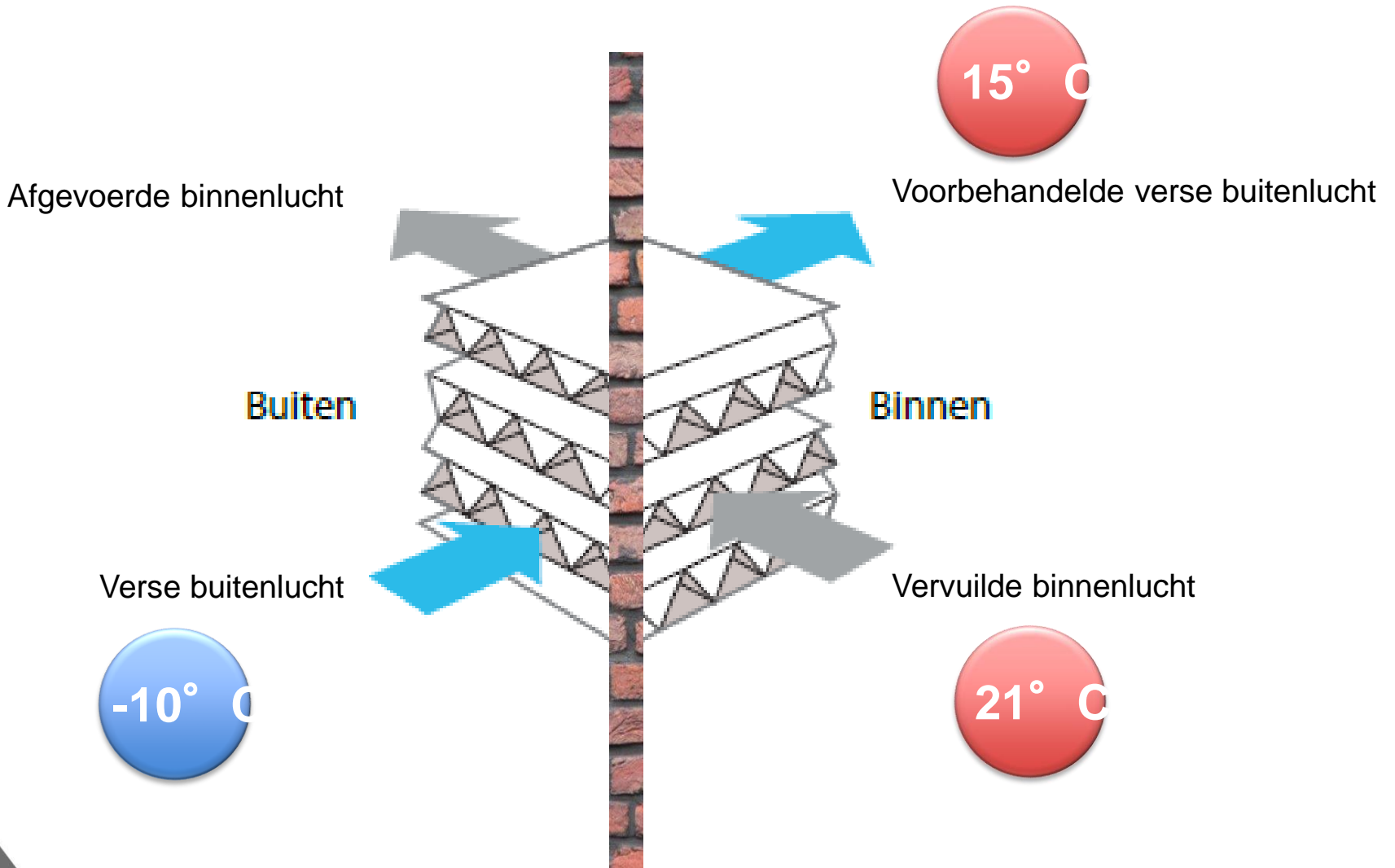

Luchtafvoer
Vervuilde lucht

Toevoer via gevel:

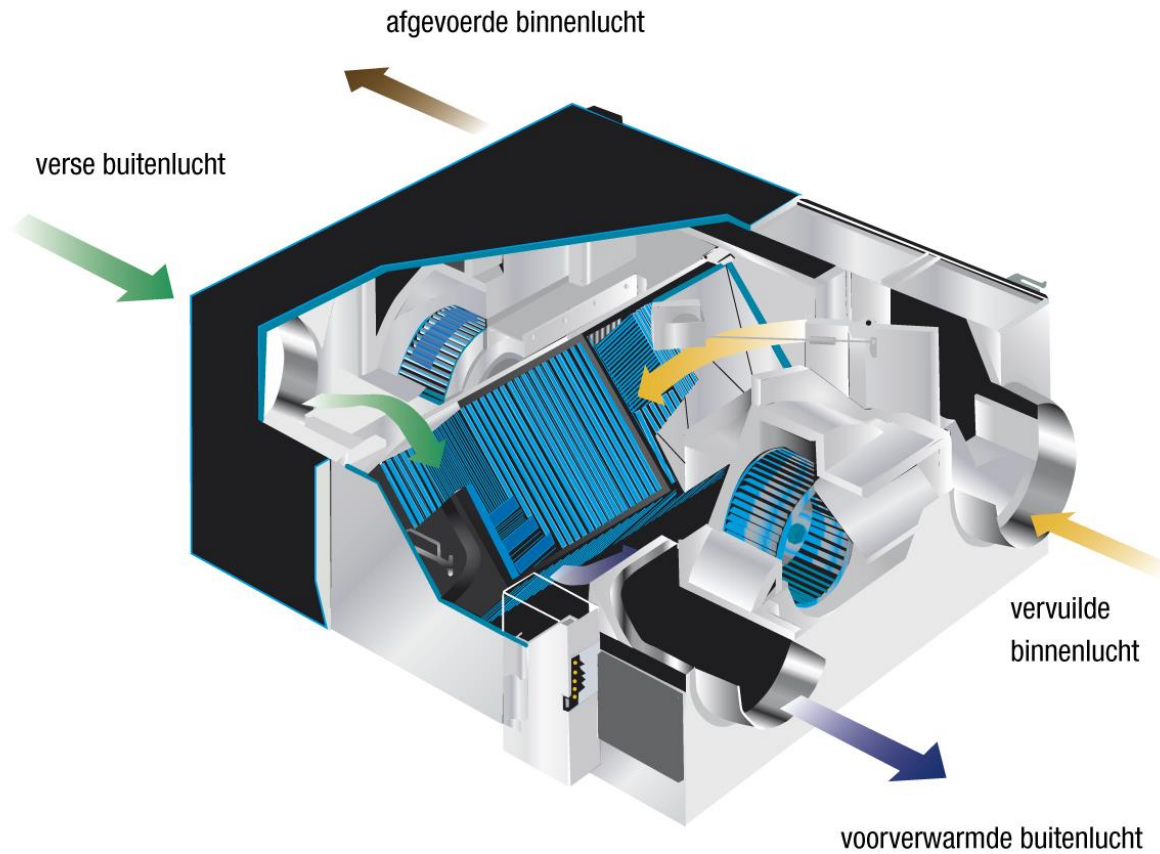
- + Geen filtering
- + Onbehandeld $-10 \Leftrightarrow +30 \Rightarrow$ comfortklachten
- + Energievernietiging

Warmteterugwinning uit ventilatielucht

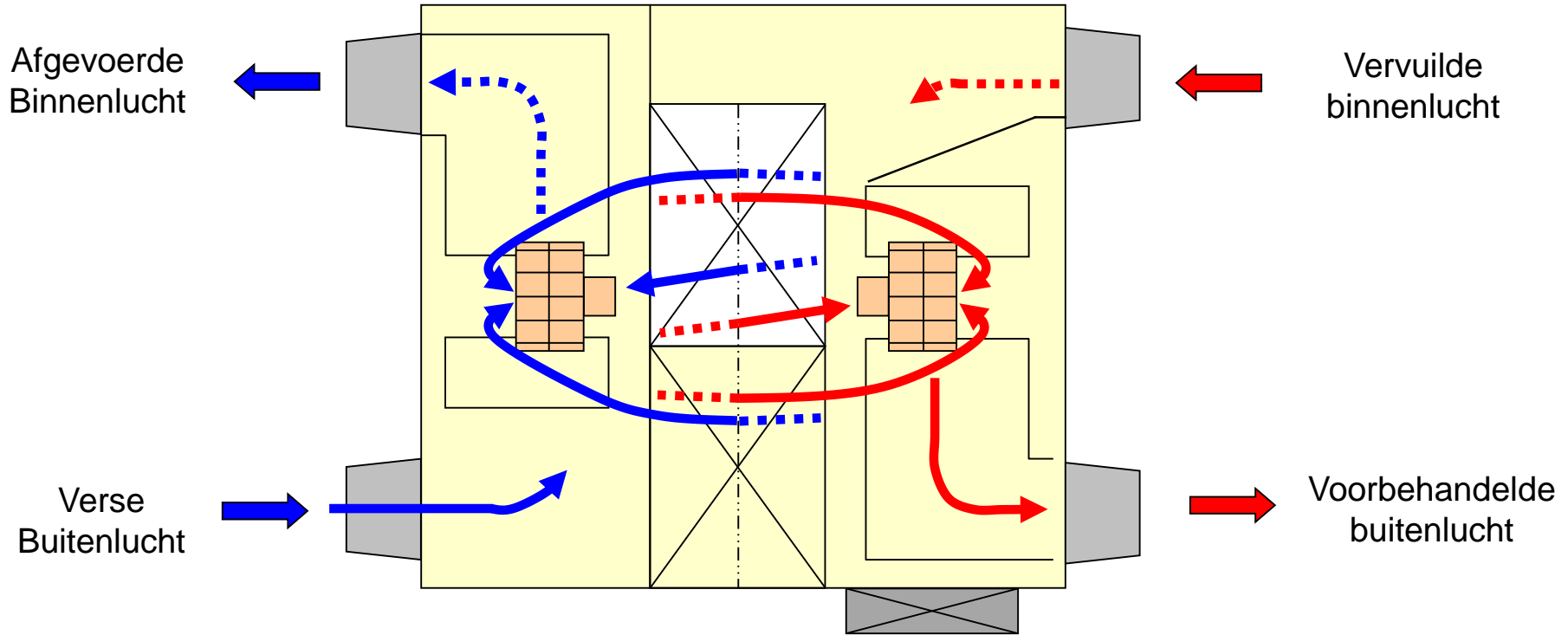

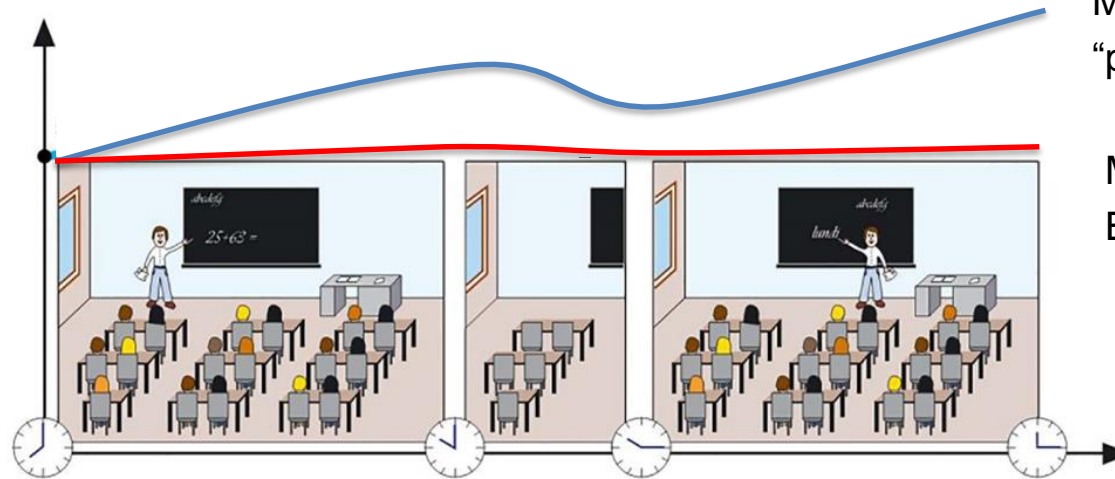
WTW principe Lossnay

Werking ventilatie met warmteterugwinning (WTW)

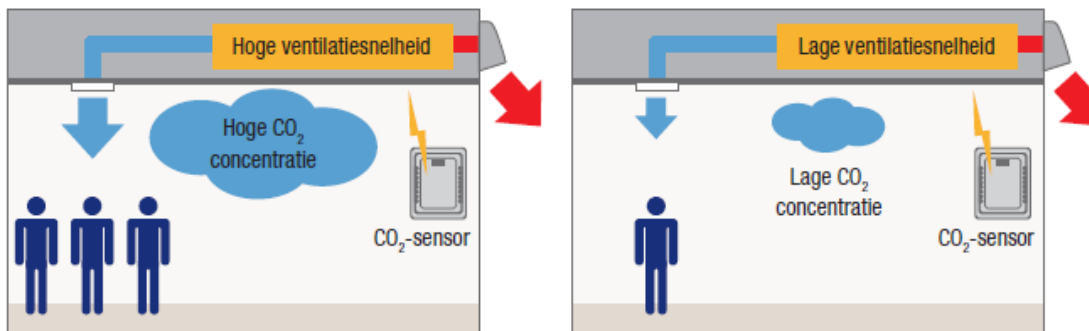

Regeling ventilatie o.b.v. CO2

Meting p.p.m.
“parts per million”

Maximale waarde
Bijv. 950 p.p.m. klasse B

- + Automatische aanpassing luchtvolume
- + Energiezuinig / Duurzaam

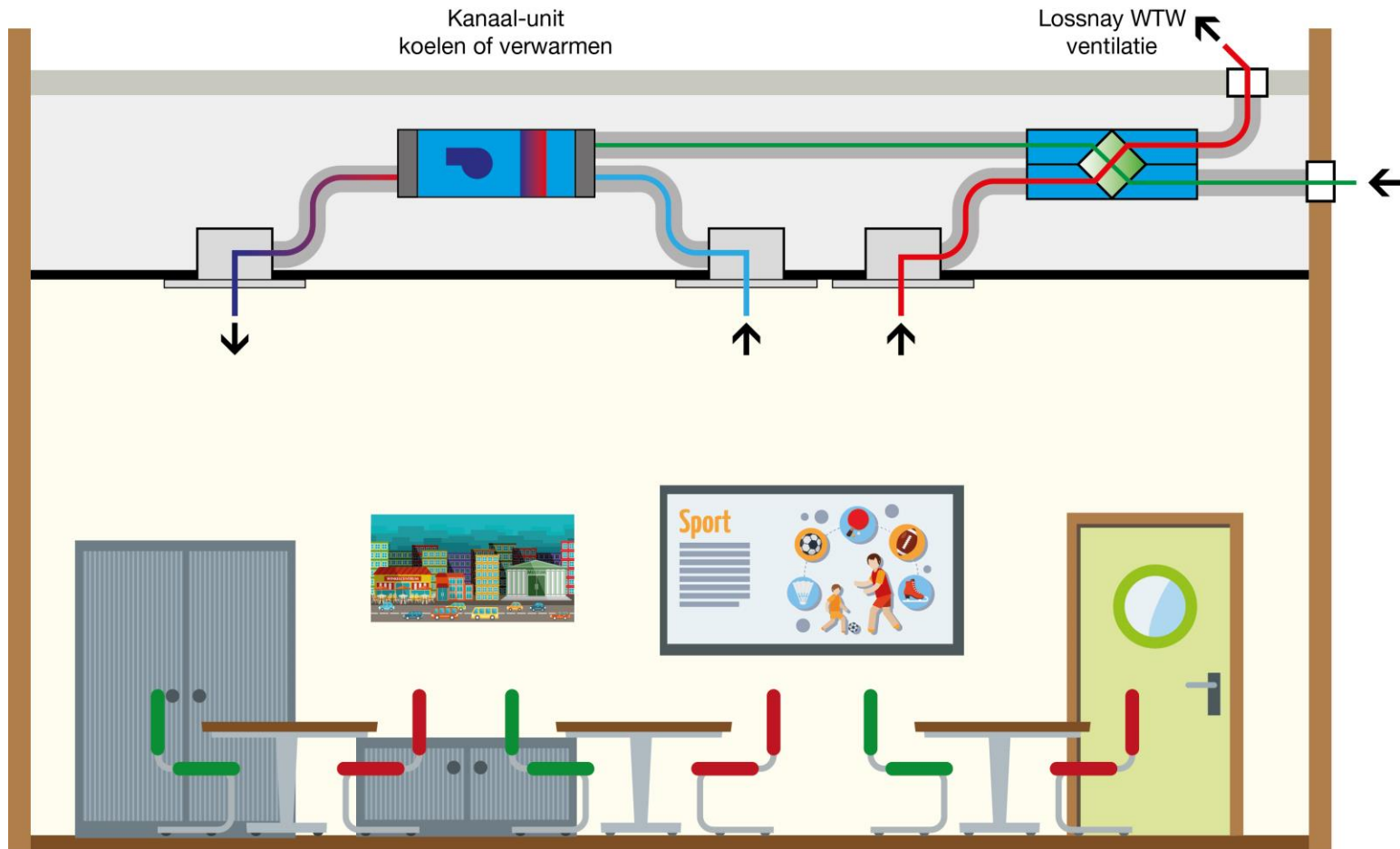

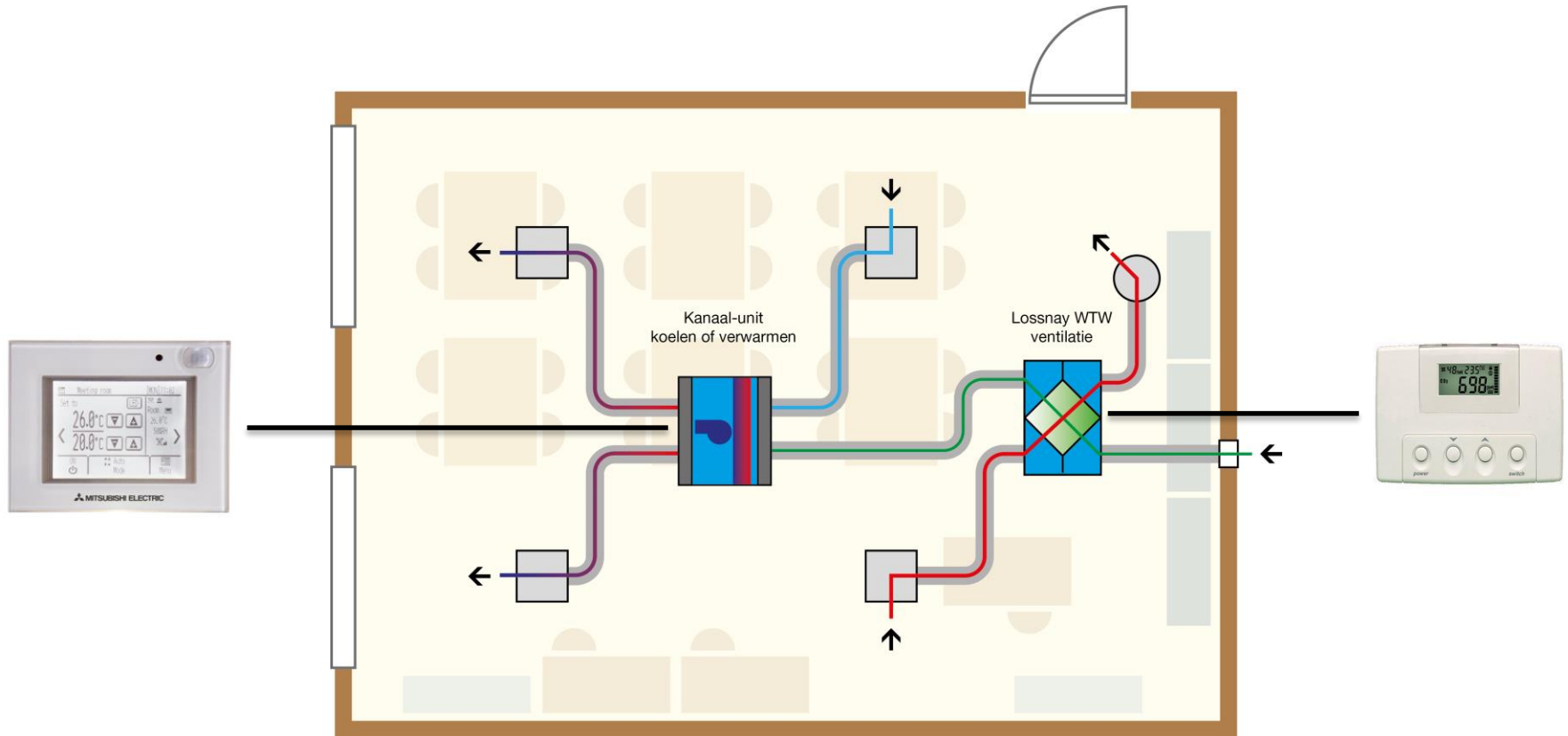
Koeling, Verwarming en Ventileren

Rudy Grevers

Totaalconcept / Plug&Play

Regeling / bediening

De oplossing: "Duurzaam Comfort"

Comfort en duurzaamheid combineren

Comfort:

- + Koelen en verwarmen
- + Optimale ventilatie
- + Per lokaal regelbaar
- + Eenvoudige bediening

Duurzaam

- + Warmtepomp techniek
- + Combinatie met PV panelen
- + All Electric
- + Ventilatie met warmteterugwinning

Lagere Exploitatie

Bedankt voor uw aandacht

www.mitsubishi-climatecare.nl

Authorized dealer

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

PAUZE

Over 20 minuten zijn we weer terug

Mede mogelijk gemaakt door:

Uw resultaat telt. Sigma.

Merosch
verrijkt met duurzaamheid

CONSOLIS

VBI

Creating healthy spaces

Verosol

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Praktijkvoorbeeld Marianum College

Henk te Kiefte, Architect Te Kiefte Architecten

Mede mogelijk gemaakt door:

Authorized dealer

Uw resultaat telt. Sigma.

CONSOLIS

VBI

Creating healthy spaces

Verosol

TE KIEFTE ARCHITECTEN

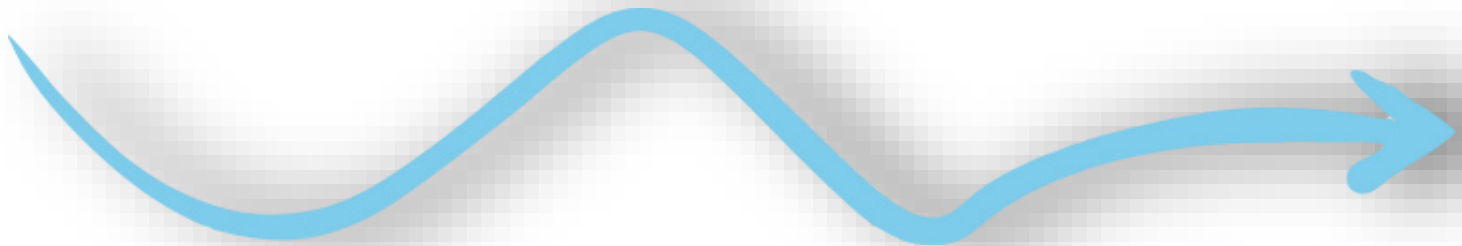
TE KIEFTE ARCHITECTEN

Casus

Ventileren,
van teken tafel naar praktijk

PvE

Marianum College

- ❖ Organisatie, logistiek
- ❖ Grotere lokalen, 59
- ❖ Duurzaam/ energie zuinig
- ❖ Revitalisatie
- ❖ Verbetering binnenklimaat klasse B

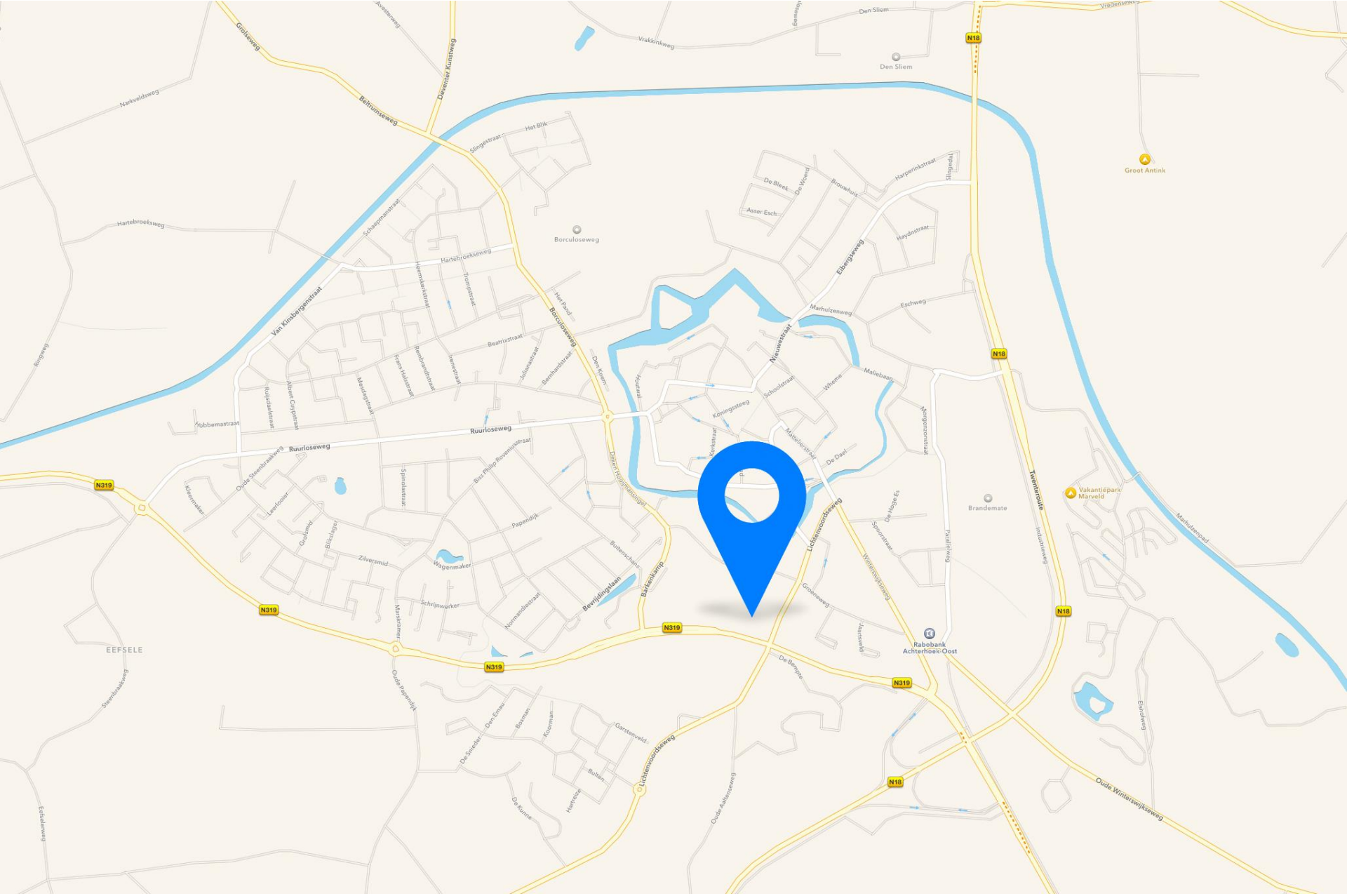
Verbetering binnenklimaat

- ❖ 900m³ per uur per lokaal
- ❖ gebalanceerd ventileren
- ❖ CO₂ gestuurd
- ❖ geluidsbeperring installatie
- ❖ zo energiezuinig mogelijk

Marianum College, Groenlo

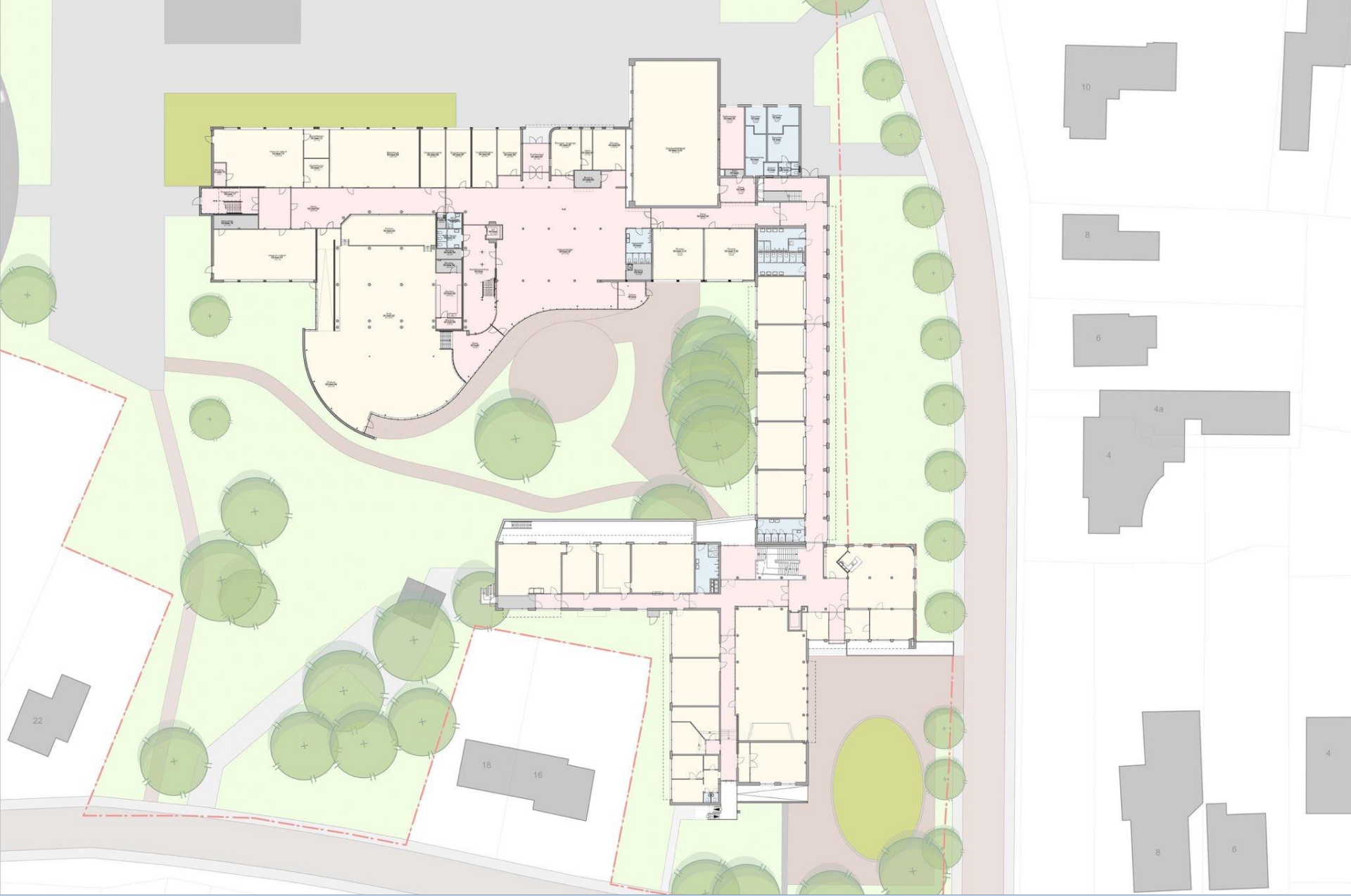

Marianum College

Bestaande plattegrond

Artist impression

Nieuwe plattegrond

Artist impression

Artist impression

Artist impression

Ventilatiesysteem deel 1959

Marianum College, deel 1959

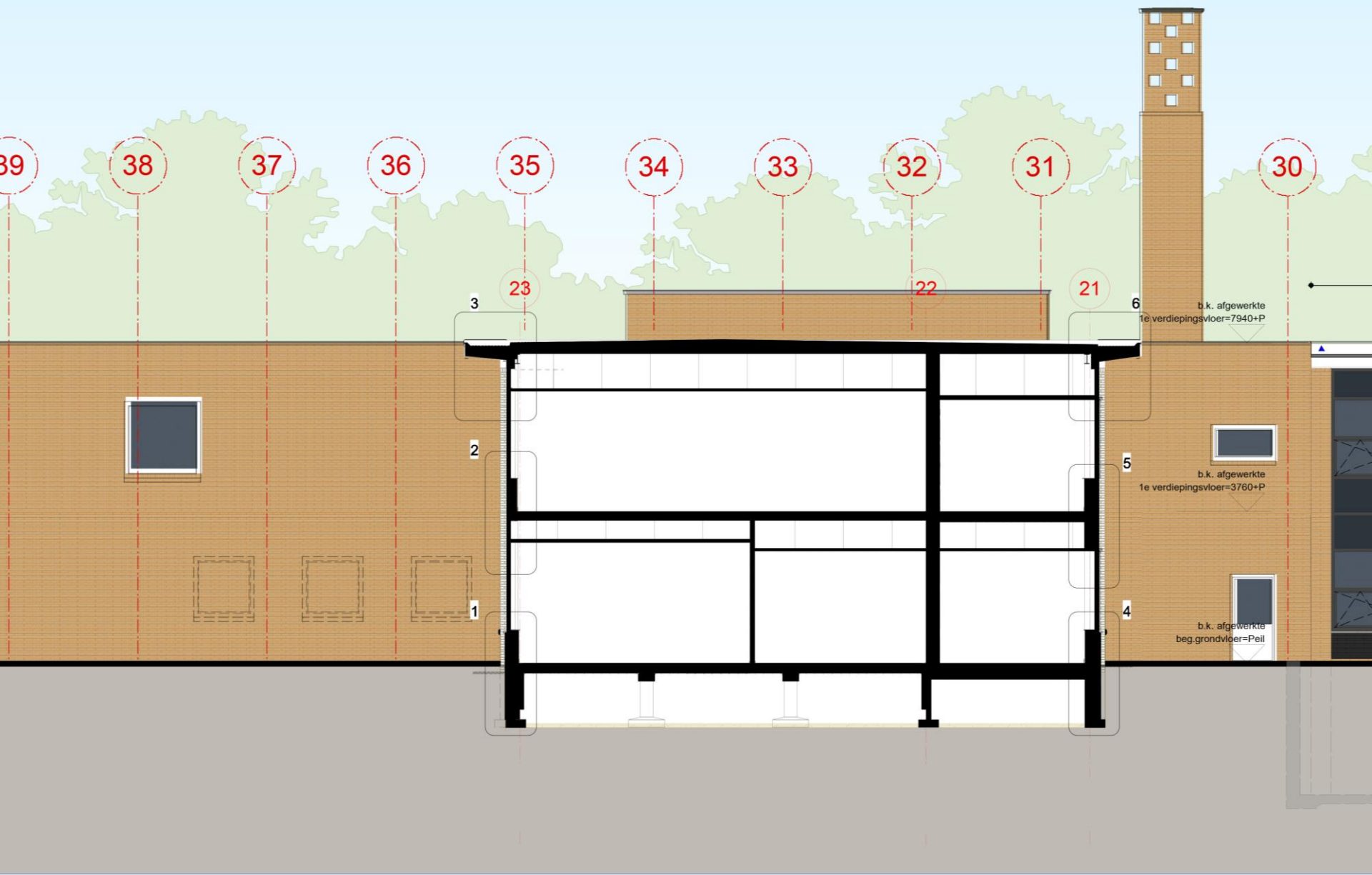

Marianum College, deel 1959

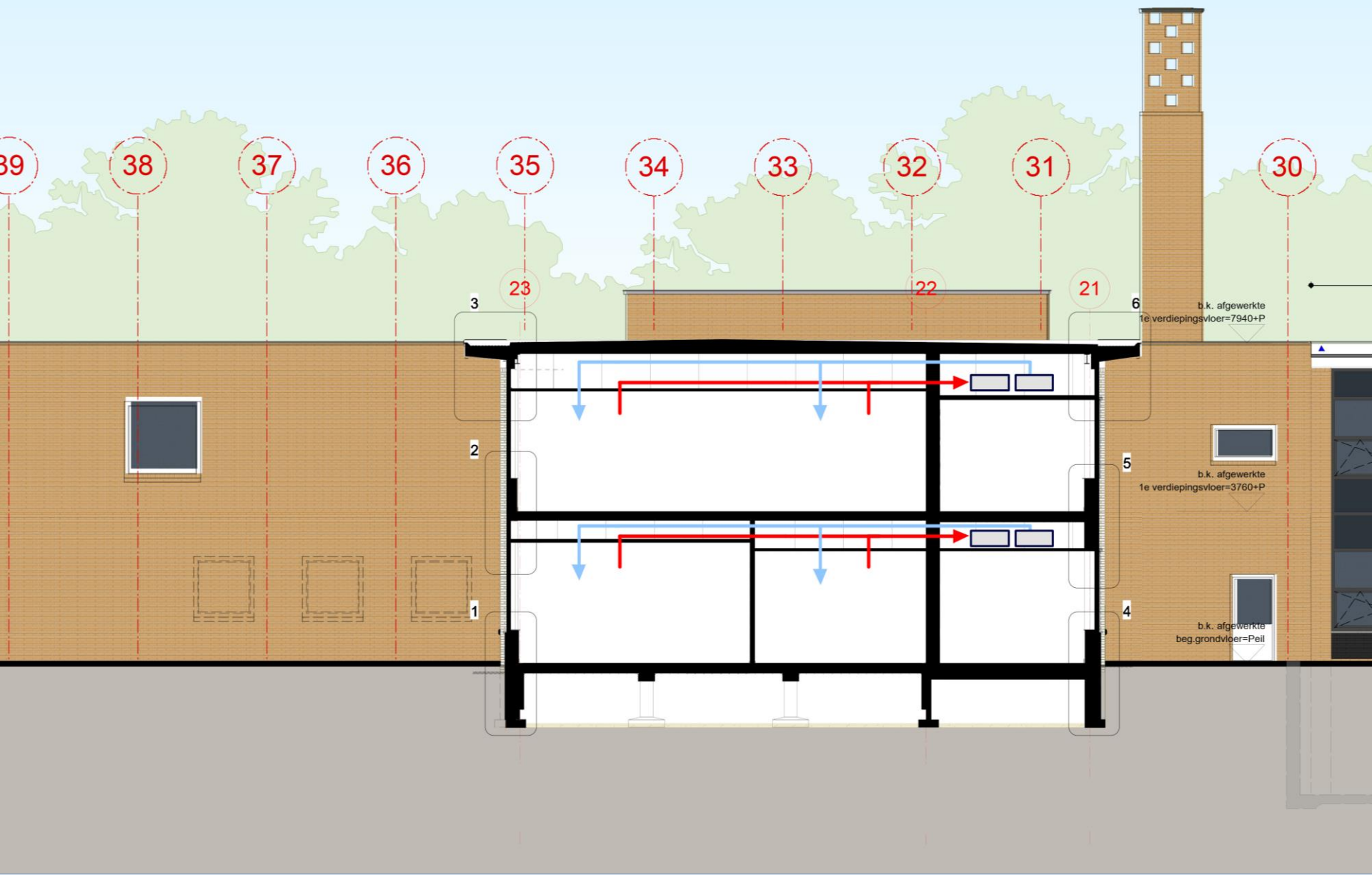
Marianum College, deel 1959

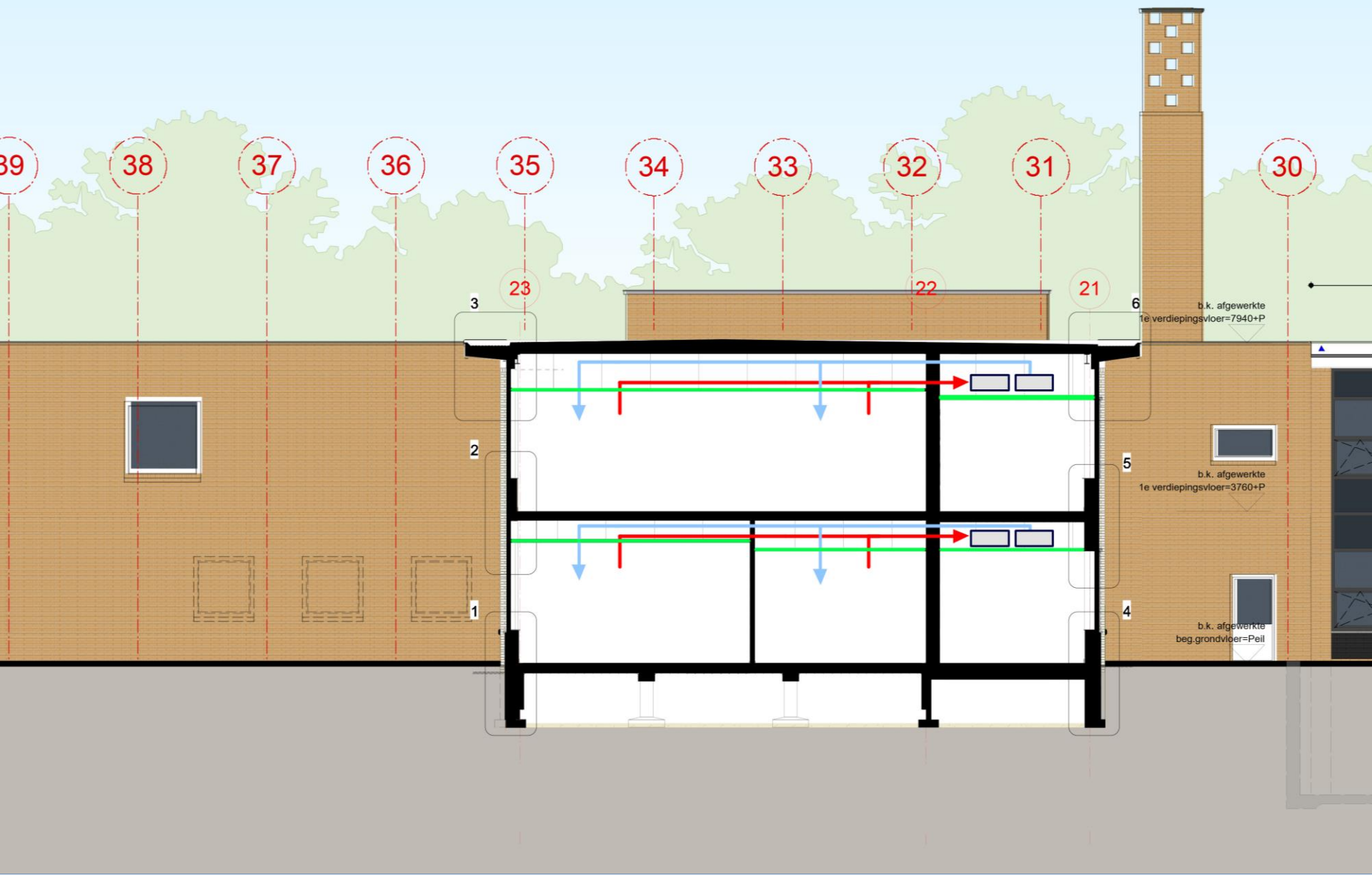

Doorsnede, deel 1959

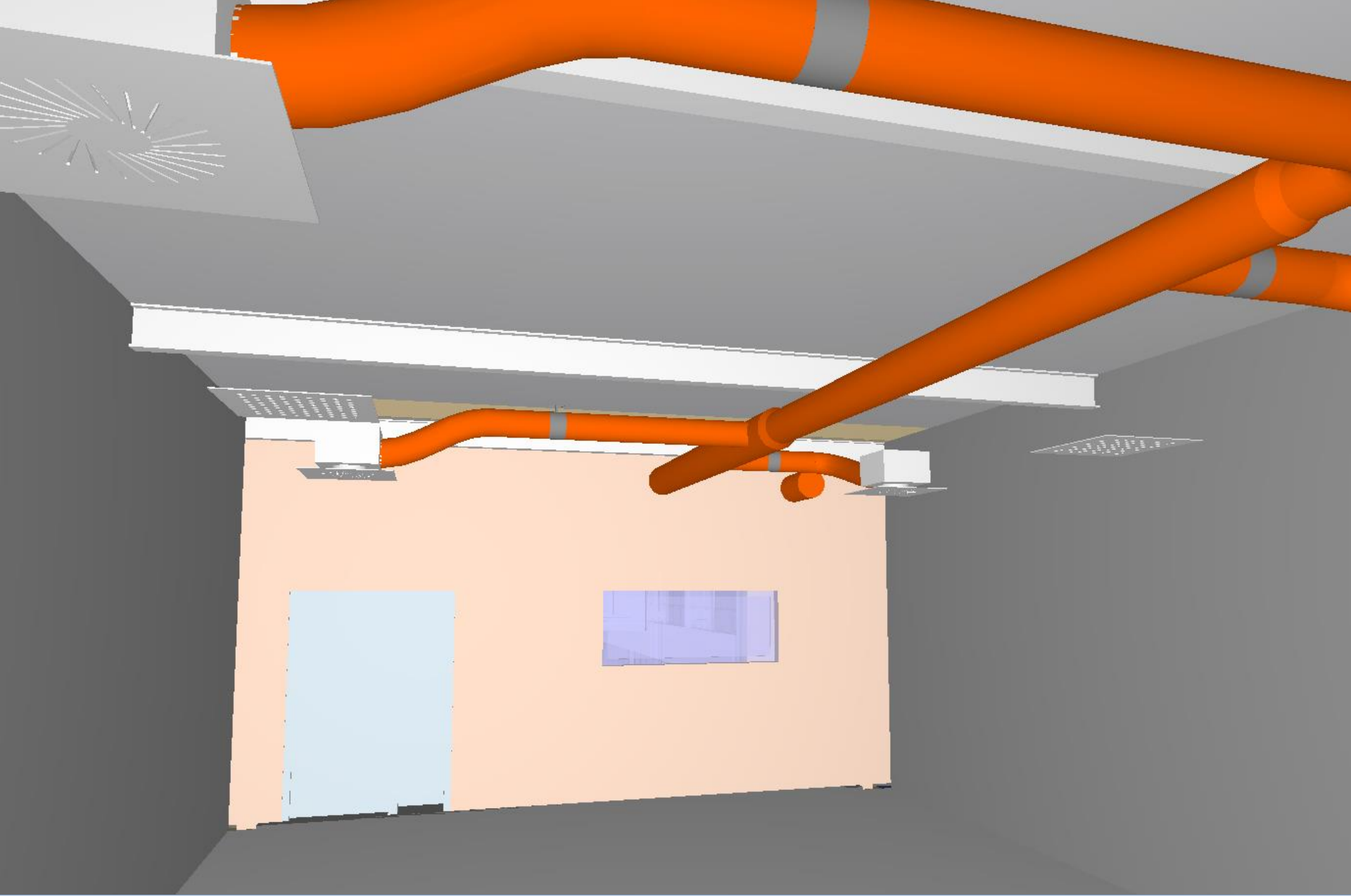

Doorsnede, deel 1959

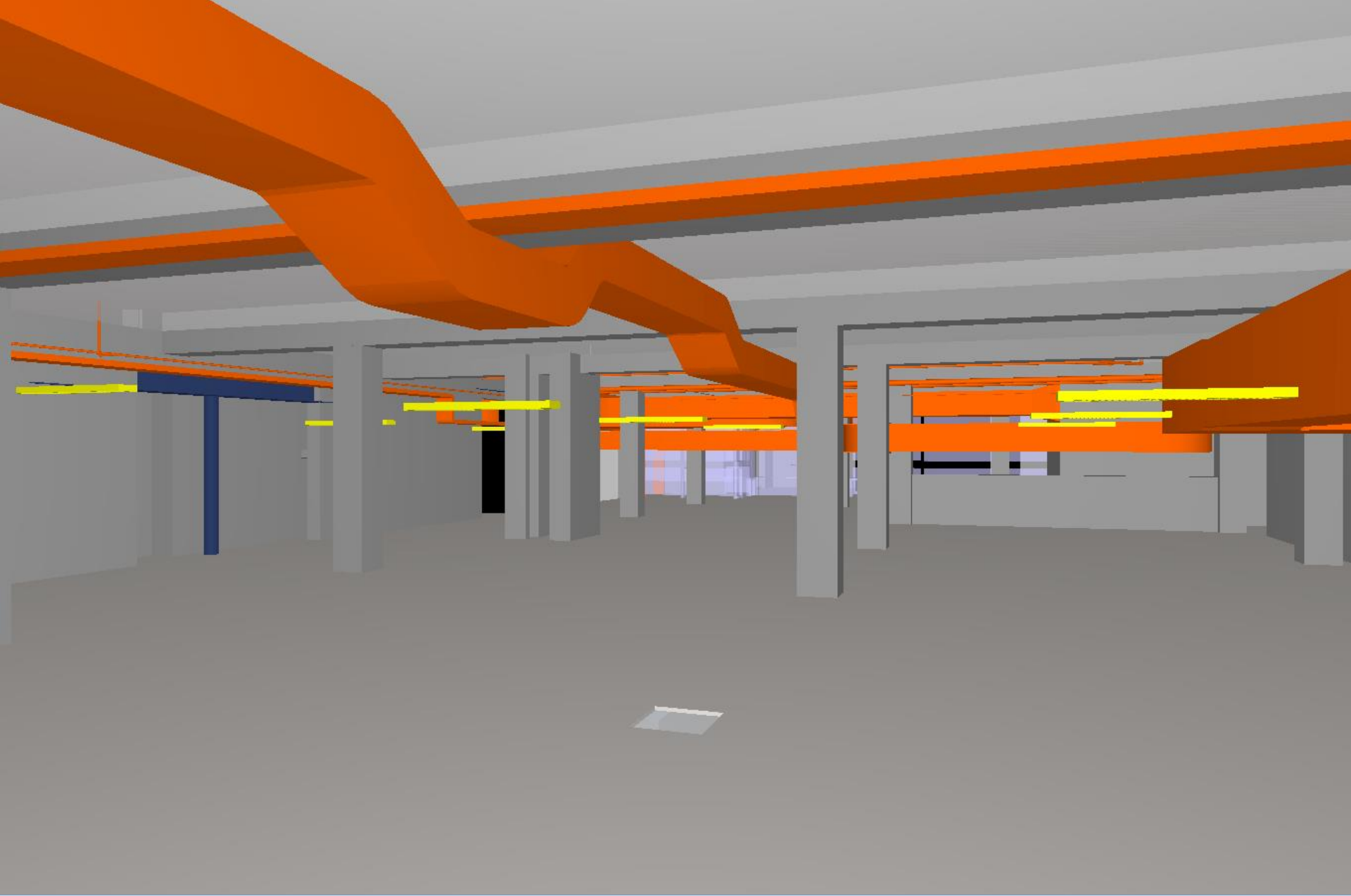

Doorsnede, deel 1959

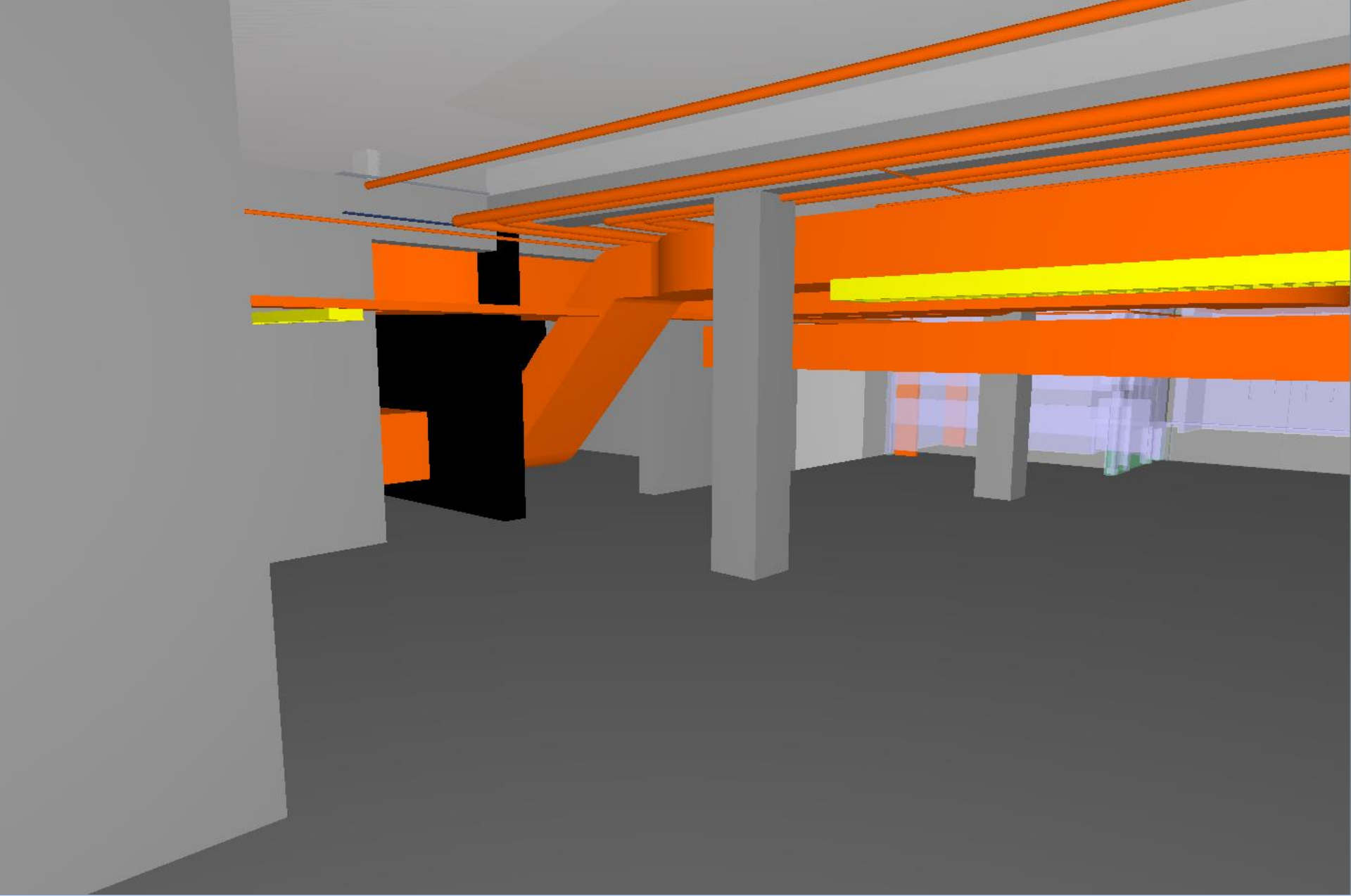

Ventilatiekanalen lokaal

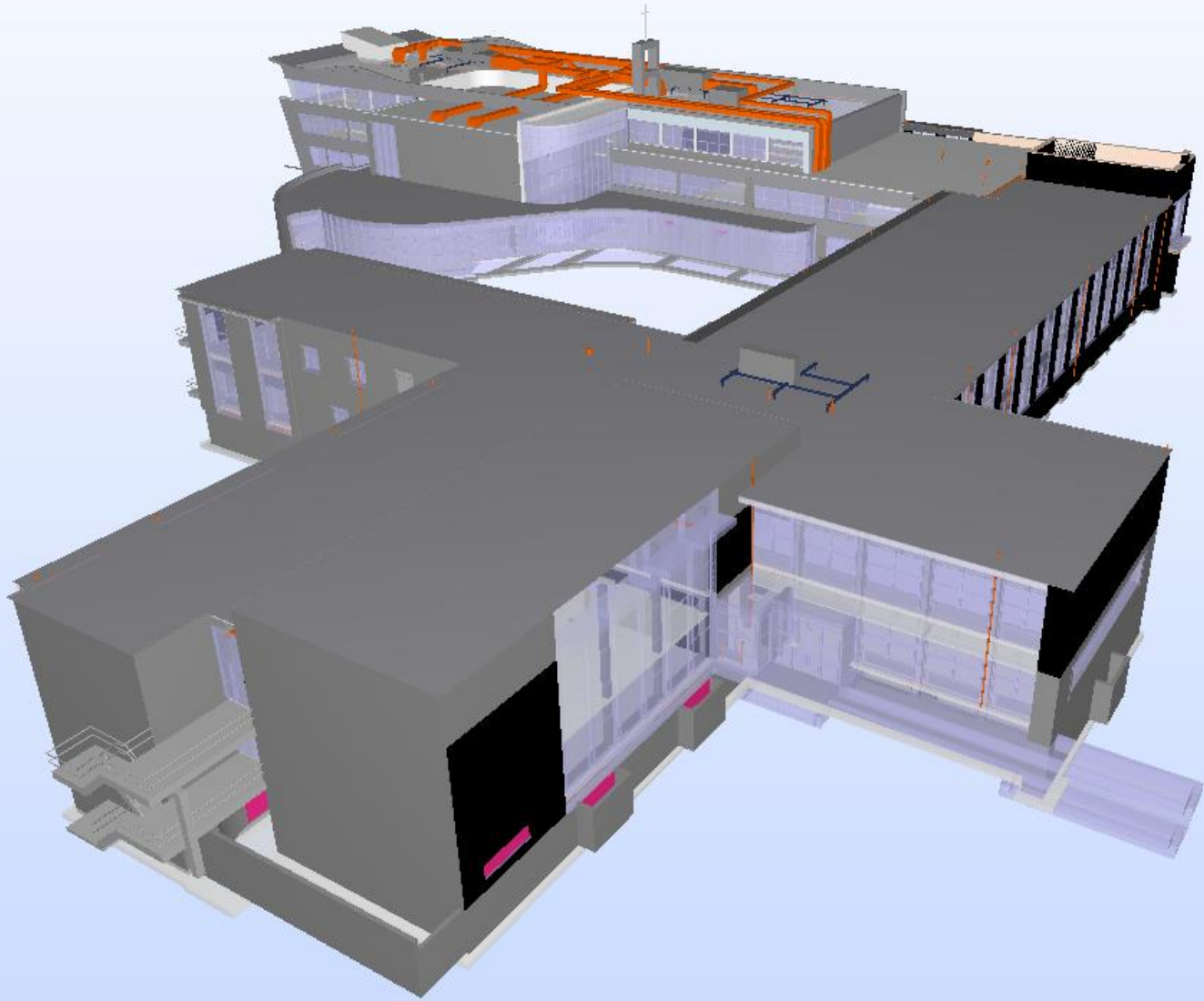

Ventilatiekanalen fietsenkelder

Ventilatiekanalen fietsenkelder

Ventilatiekanalen

Ventilatiesysteem deel 1997

Marianum College, deel 1997

Marianum College, deel 1997

Marianum College, deel 1959

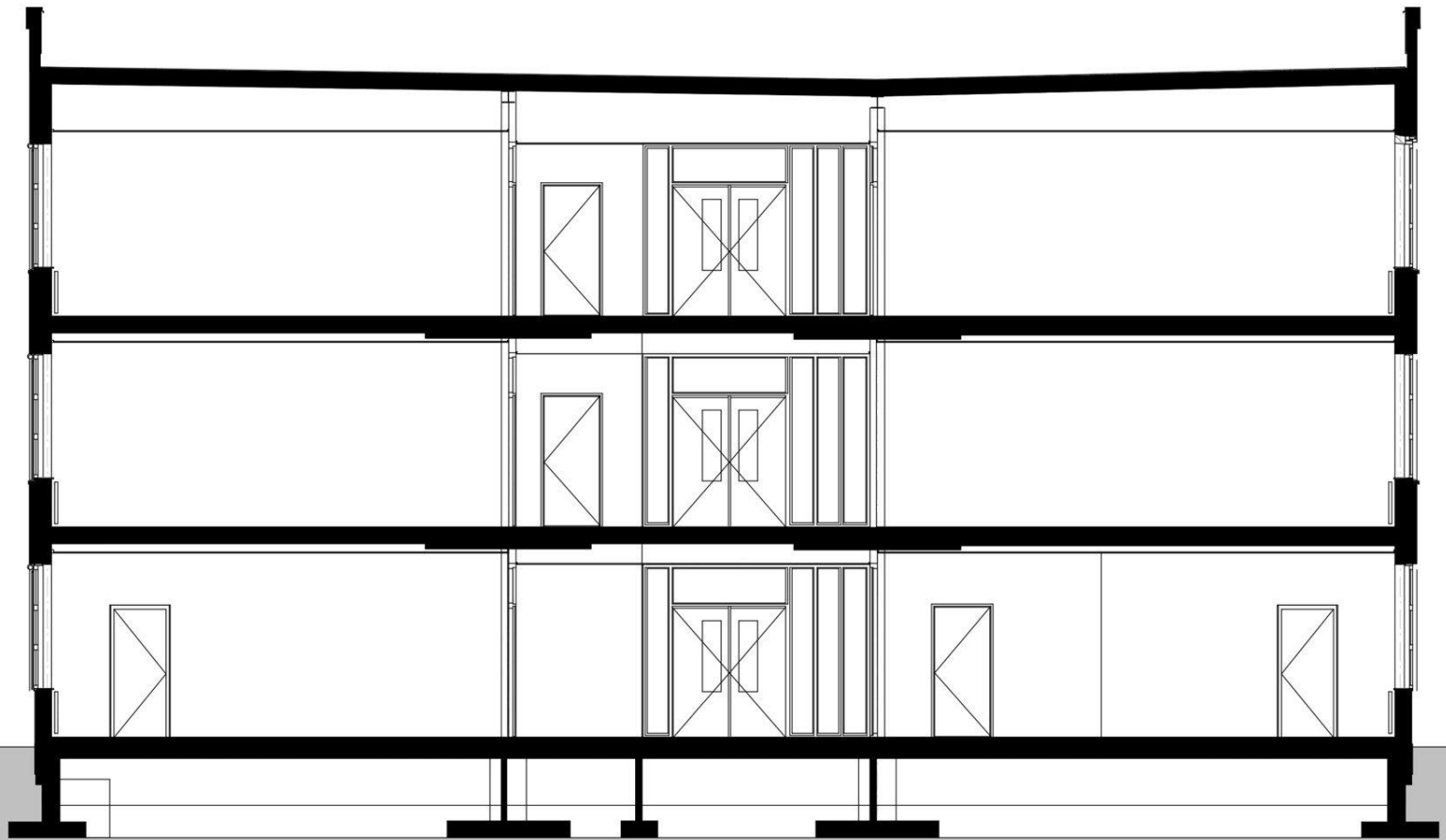

Marianum College, deel 1997

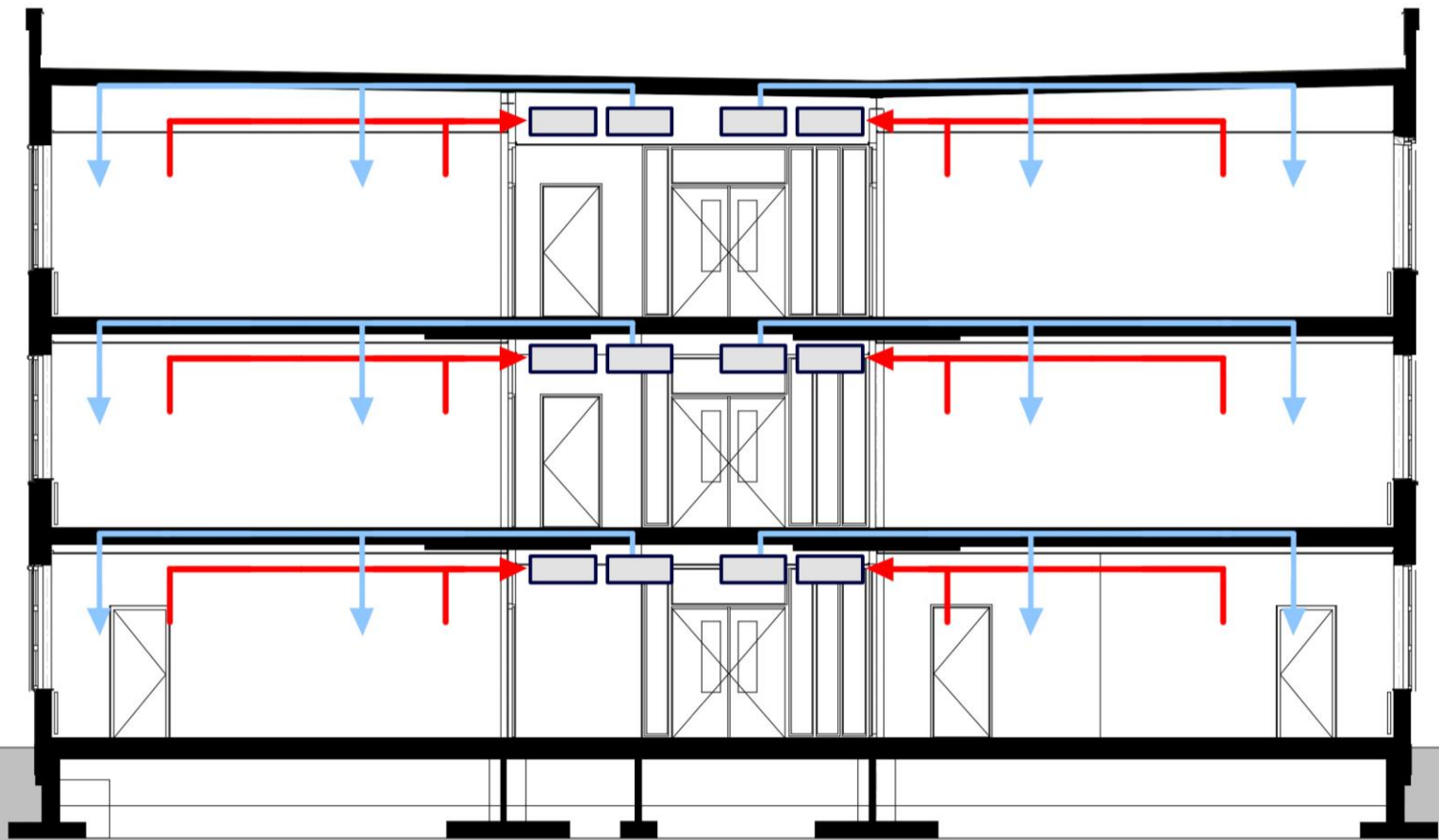

Marianum College, deel 1997

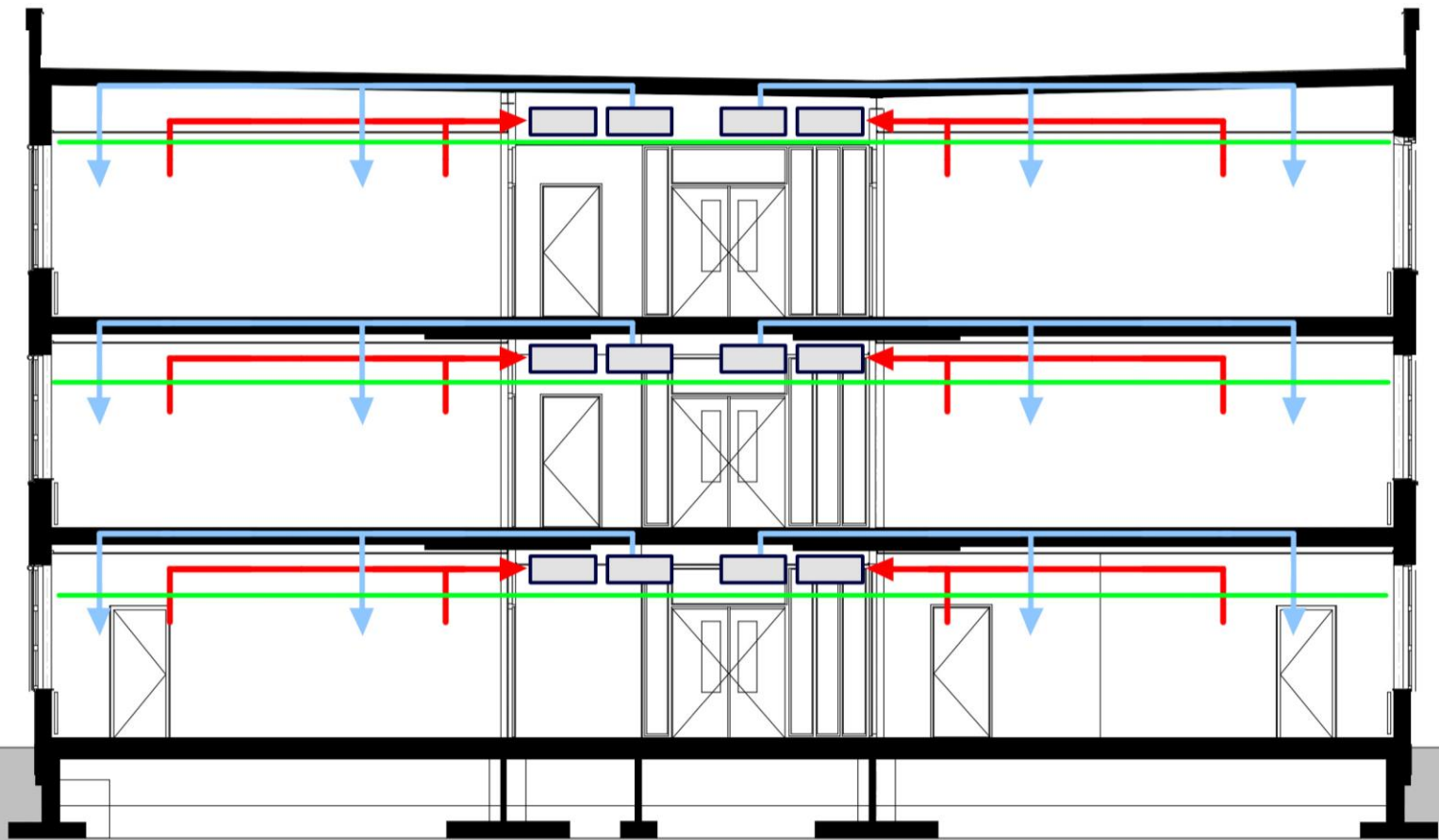

Doorsnede, deel 1997

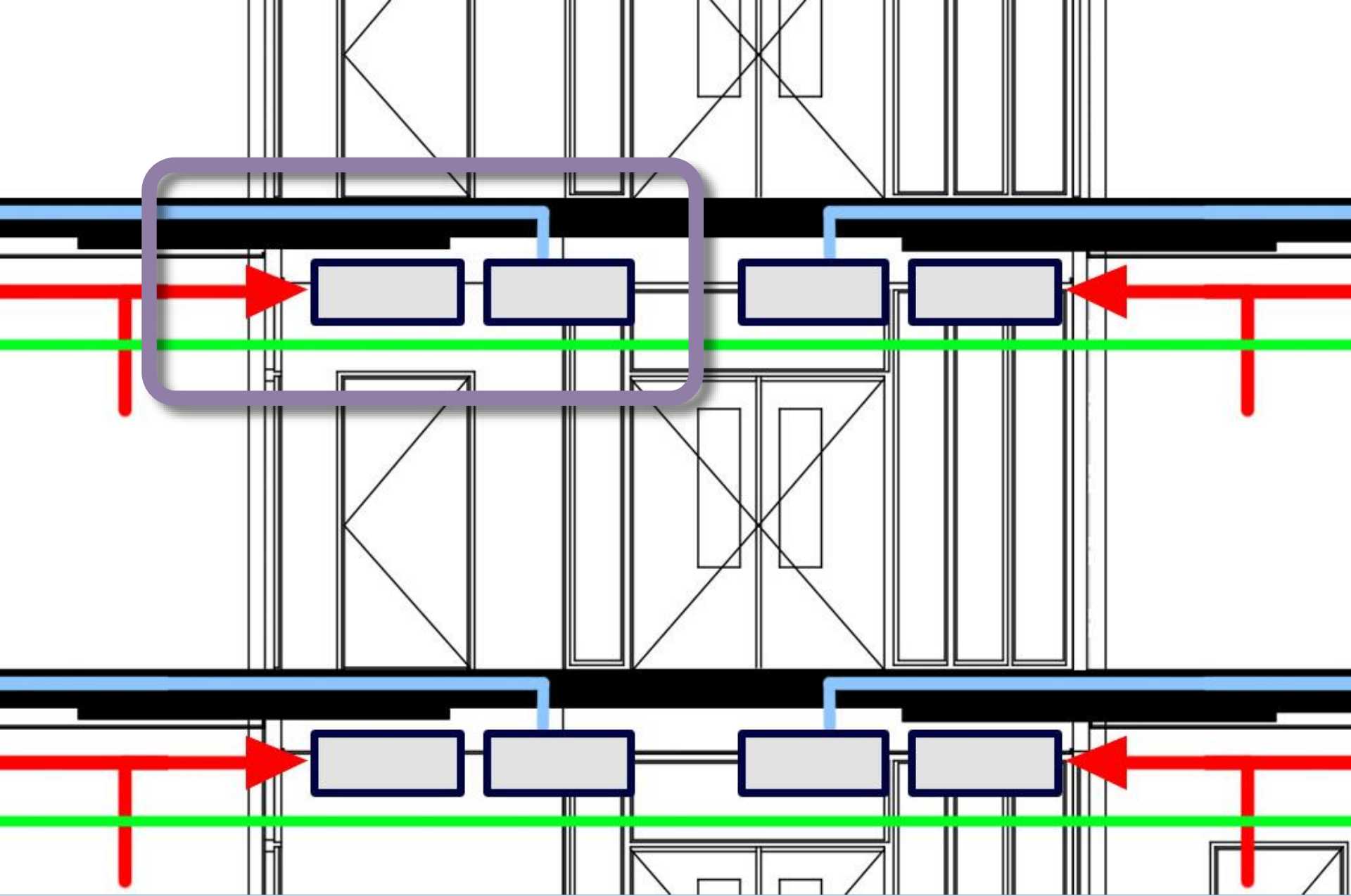

Doorsnede, deel 1997

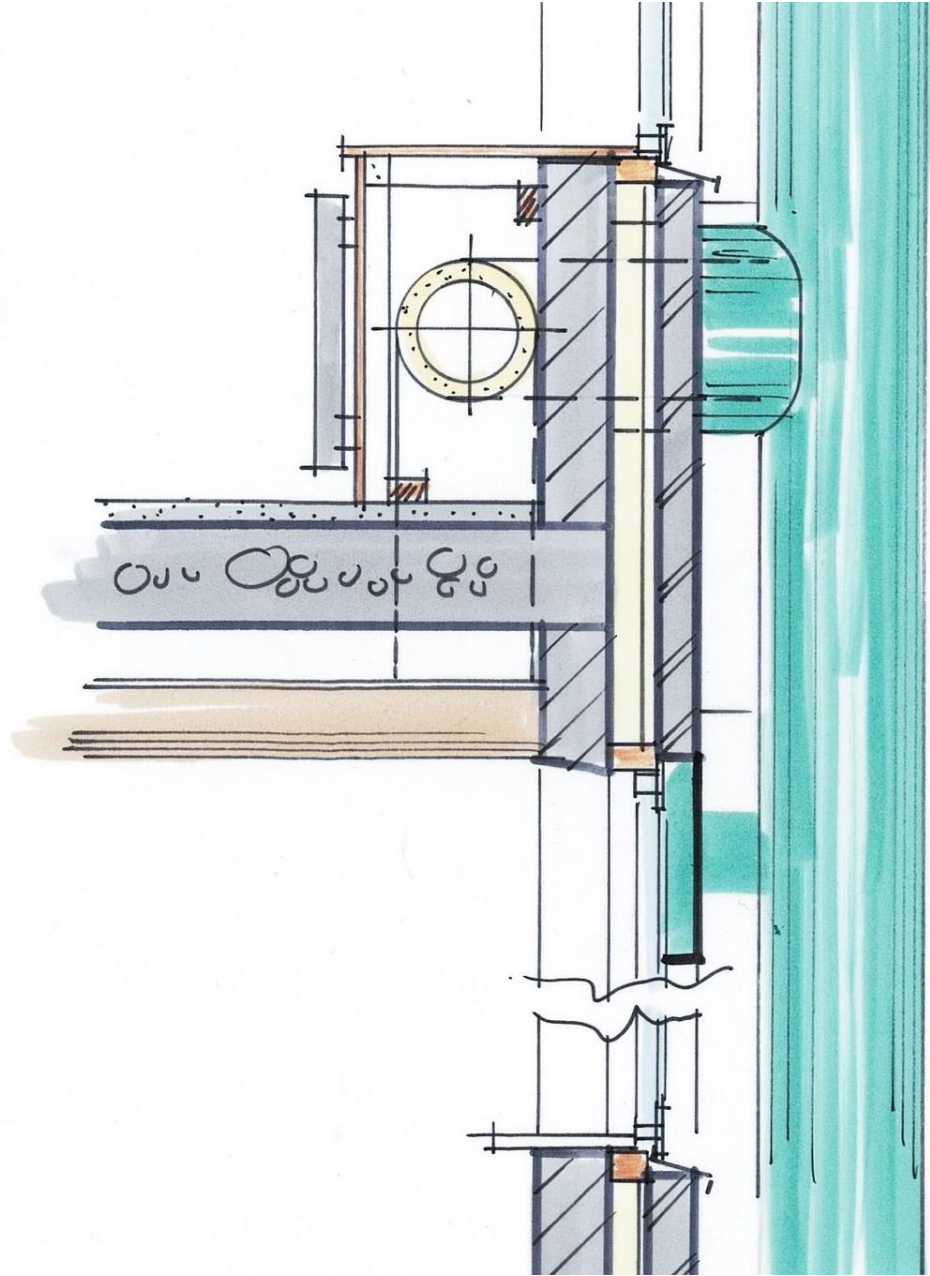

Doorsnede, deel 1997

Doorsnede, hoogte gebrek

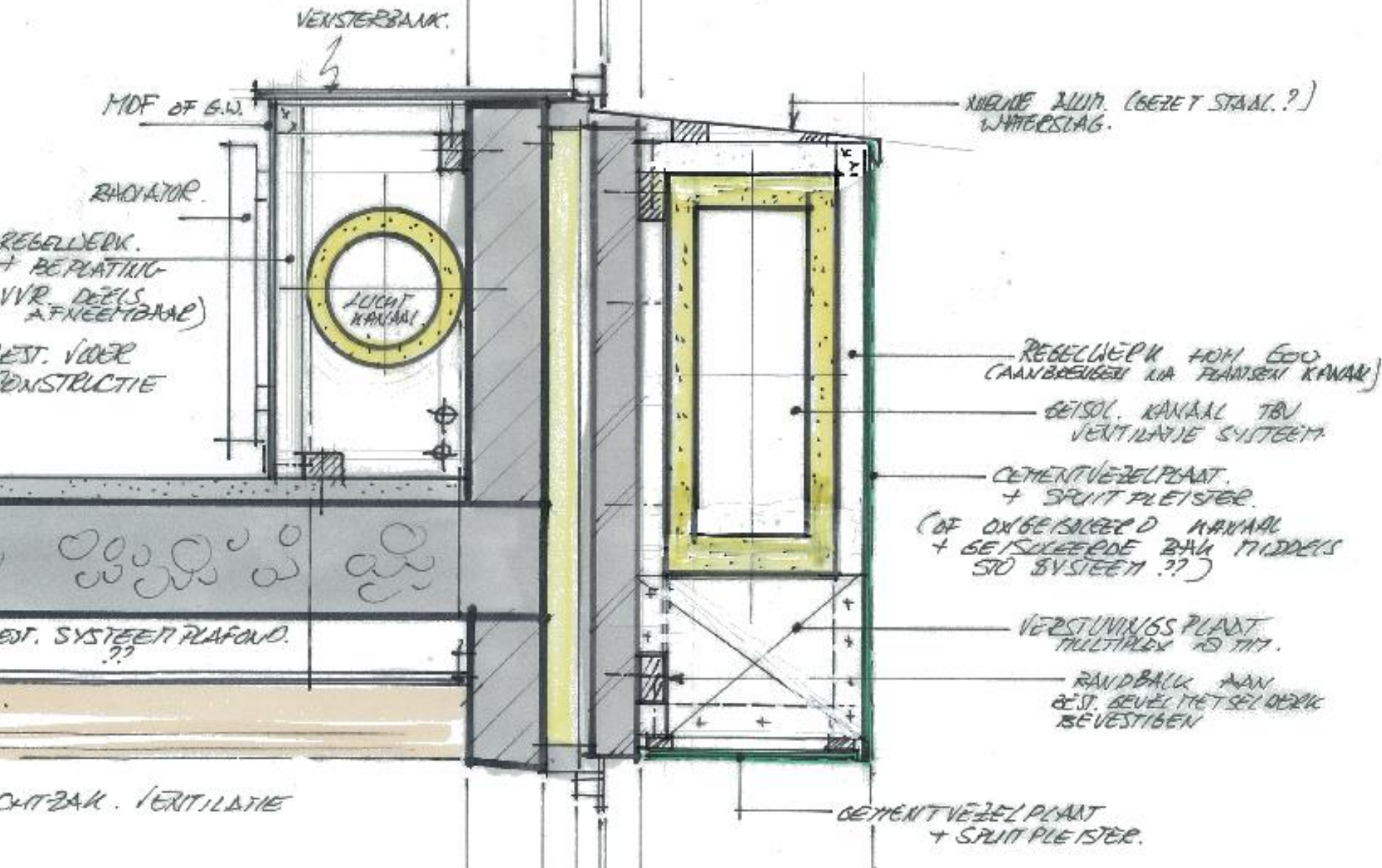

Ventilatie mogelijkheden

Alternatieve ventilatie mogelijkheden

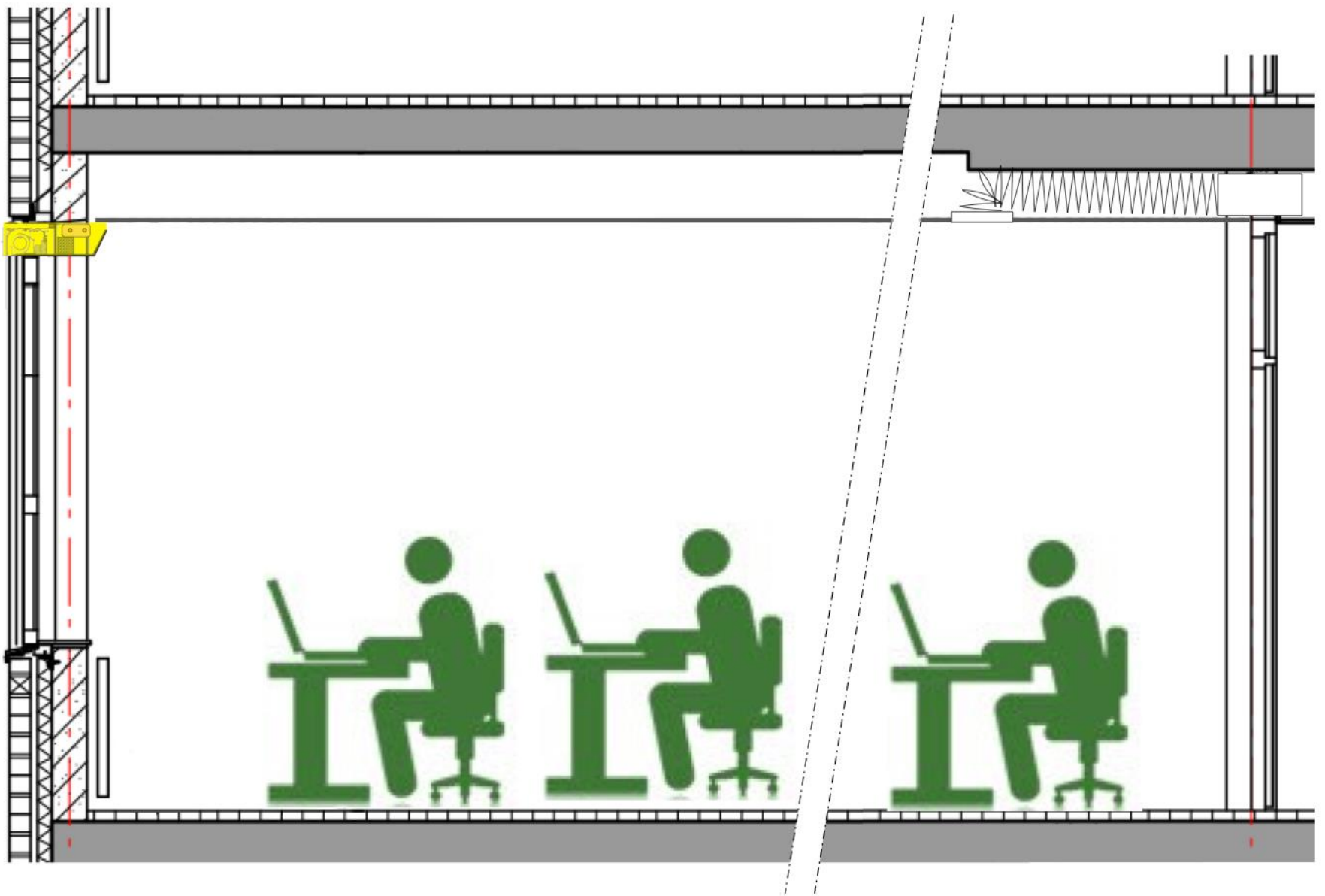

Alternatieve ventilatie mogelijkheden

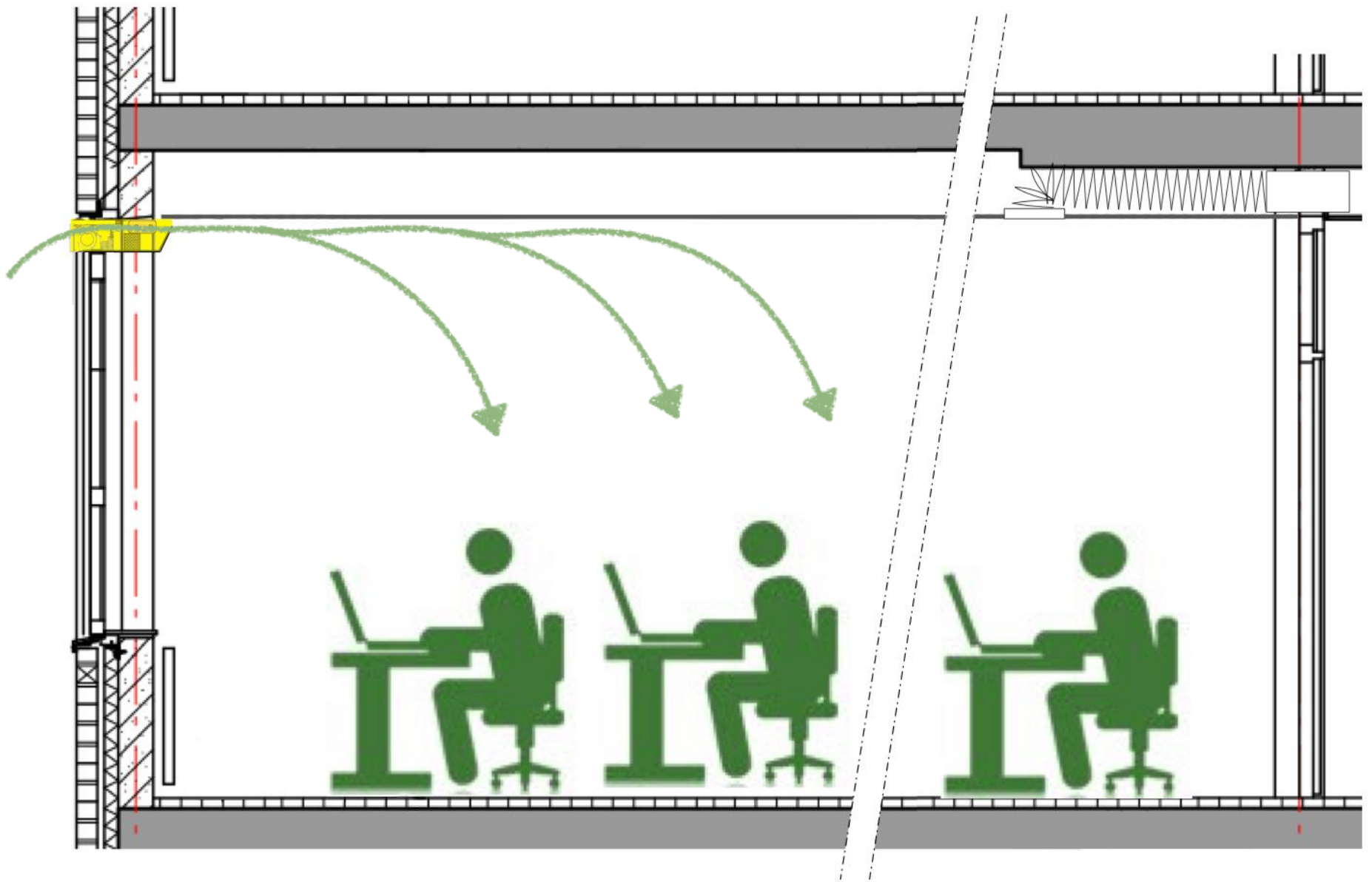

Alternatieve ventilatie mogelijkheden

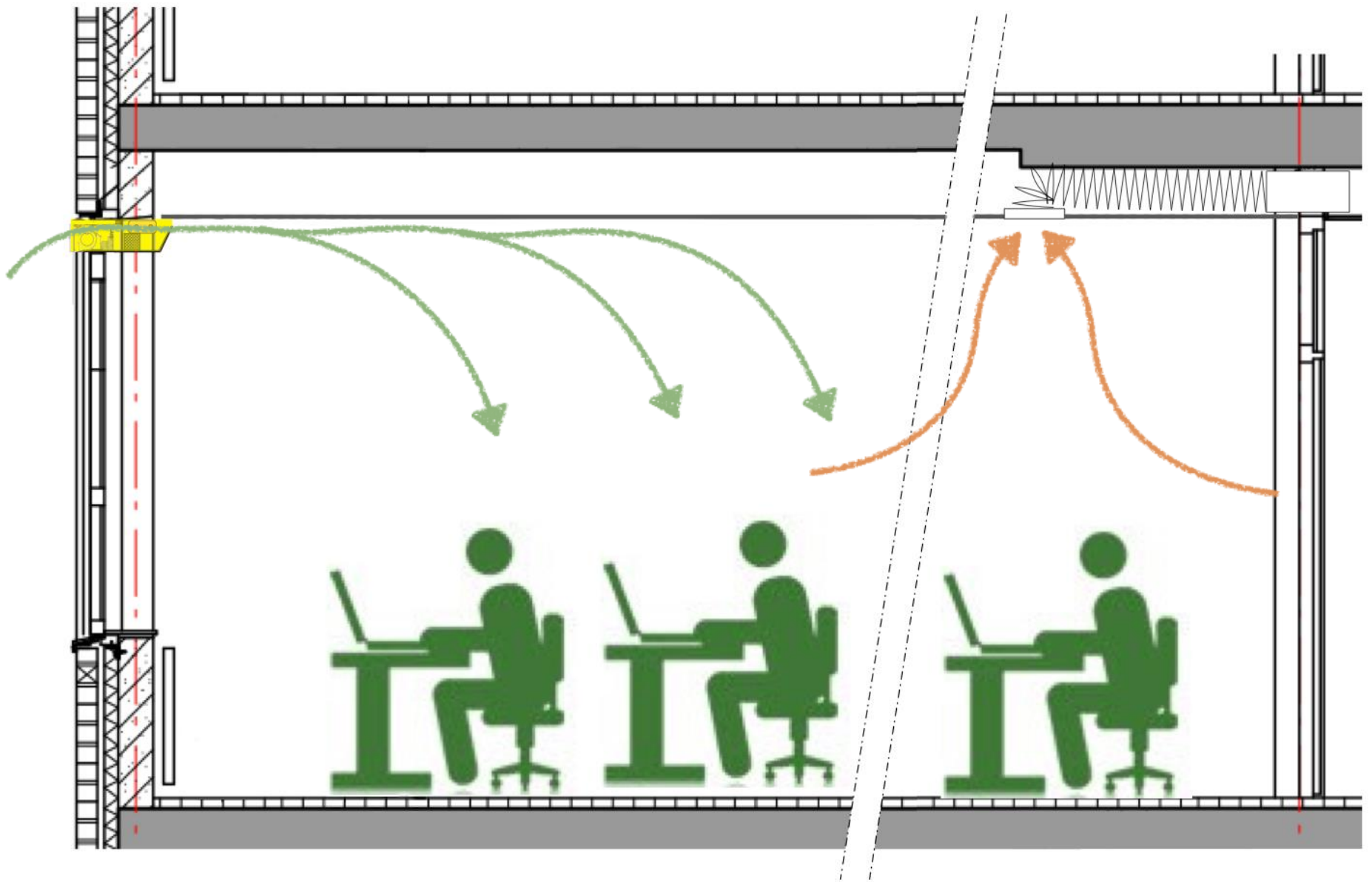

Alternatieve ventilatie mogelijkheden

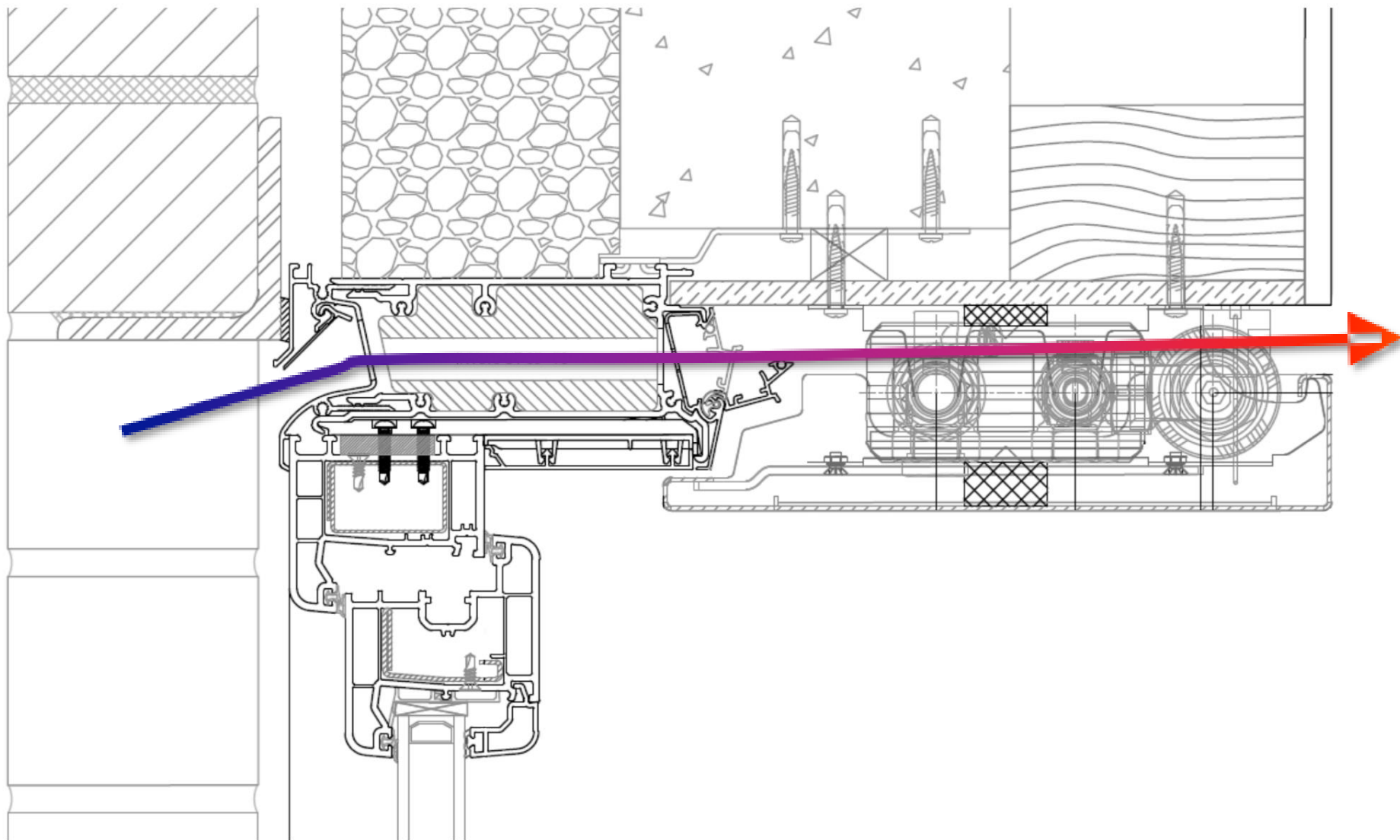

Alternatieve ventilatie mogelijkheden

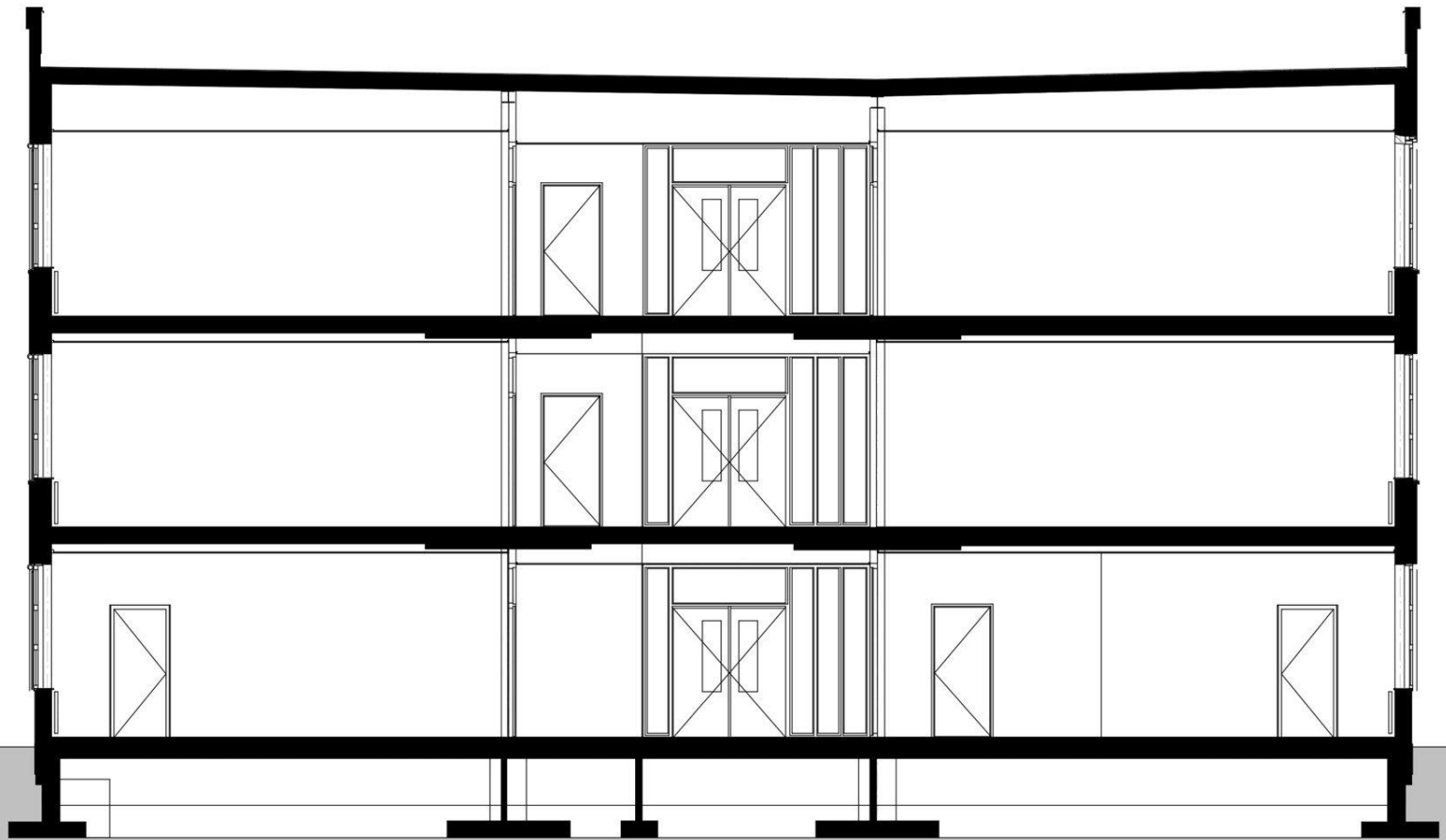

Alternatieve ventilatie mogelijkheden

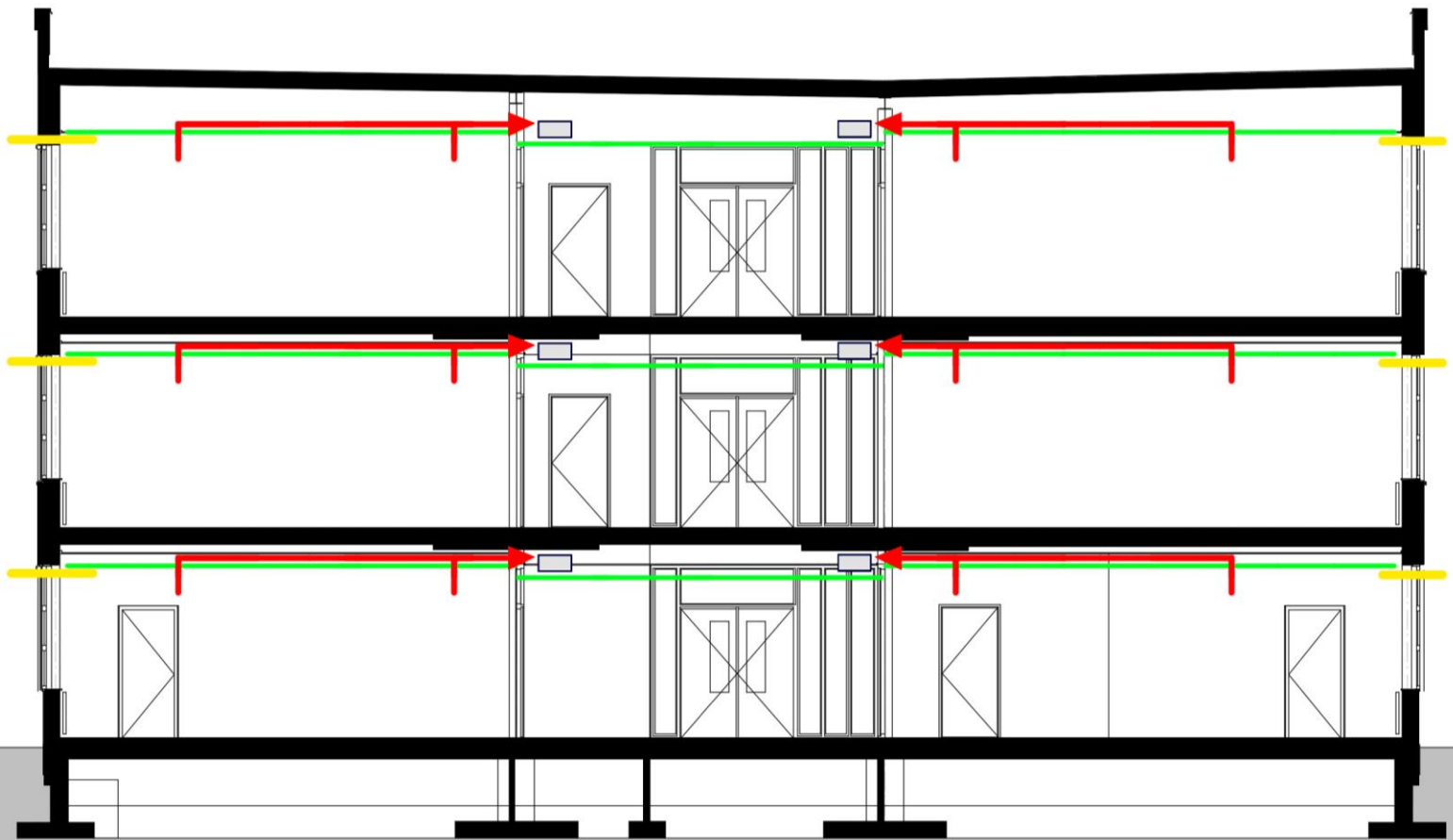

Detail, Renson fixvent met voorverwarming

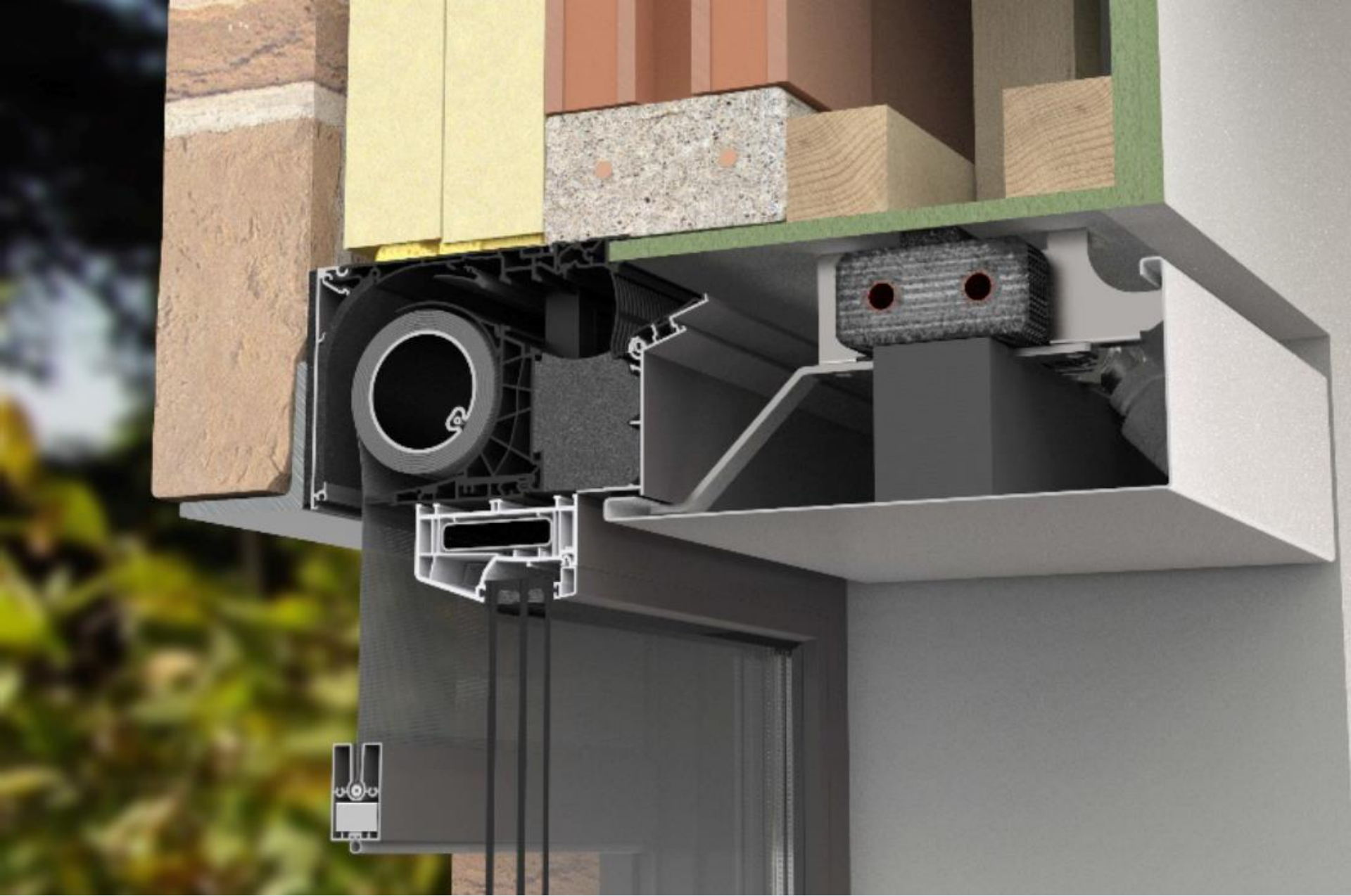

Doorsnede, deel 1997

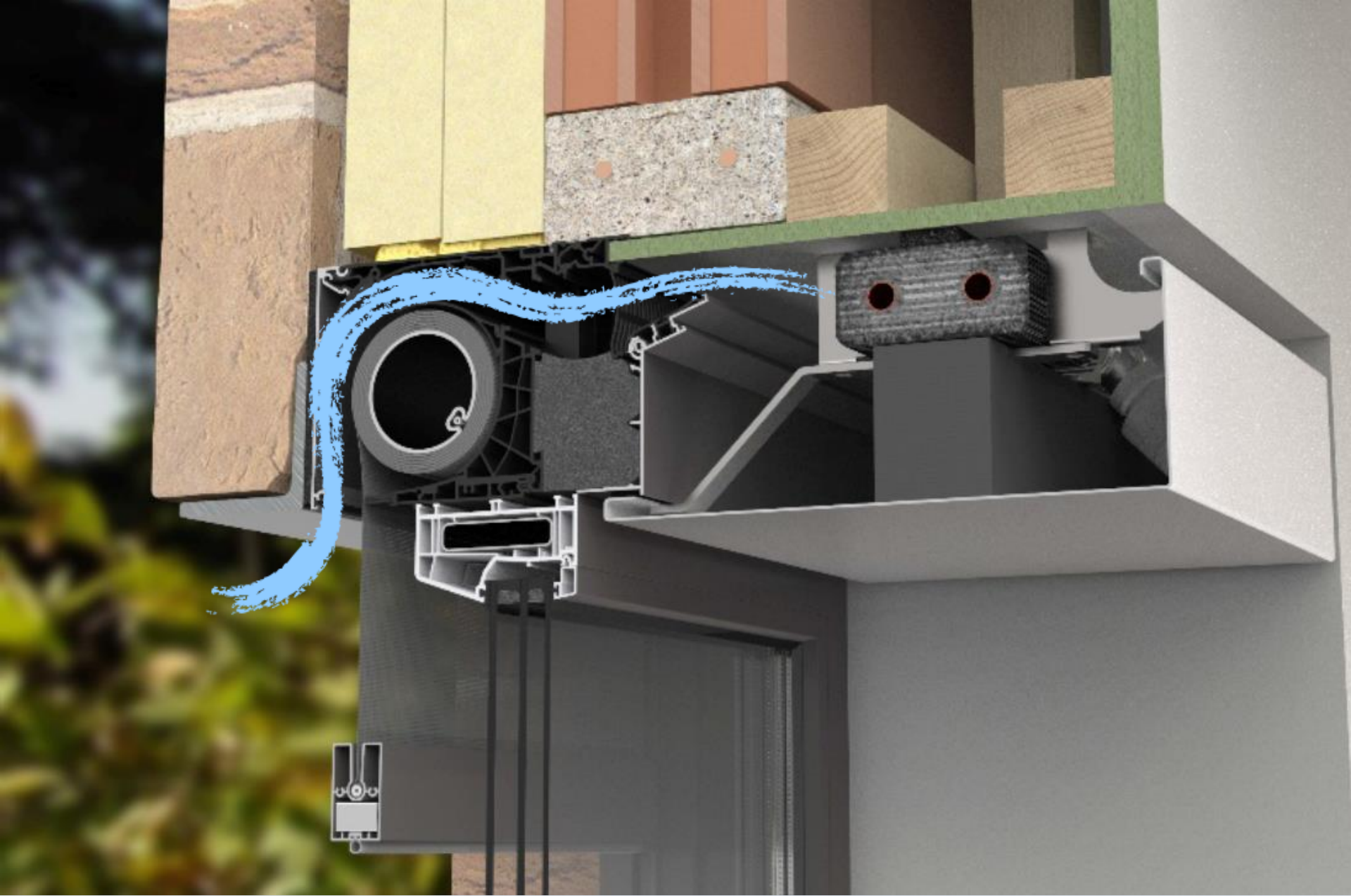

Doorsnede, deel 1997

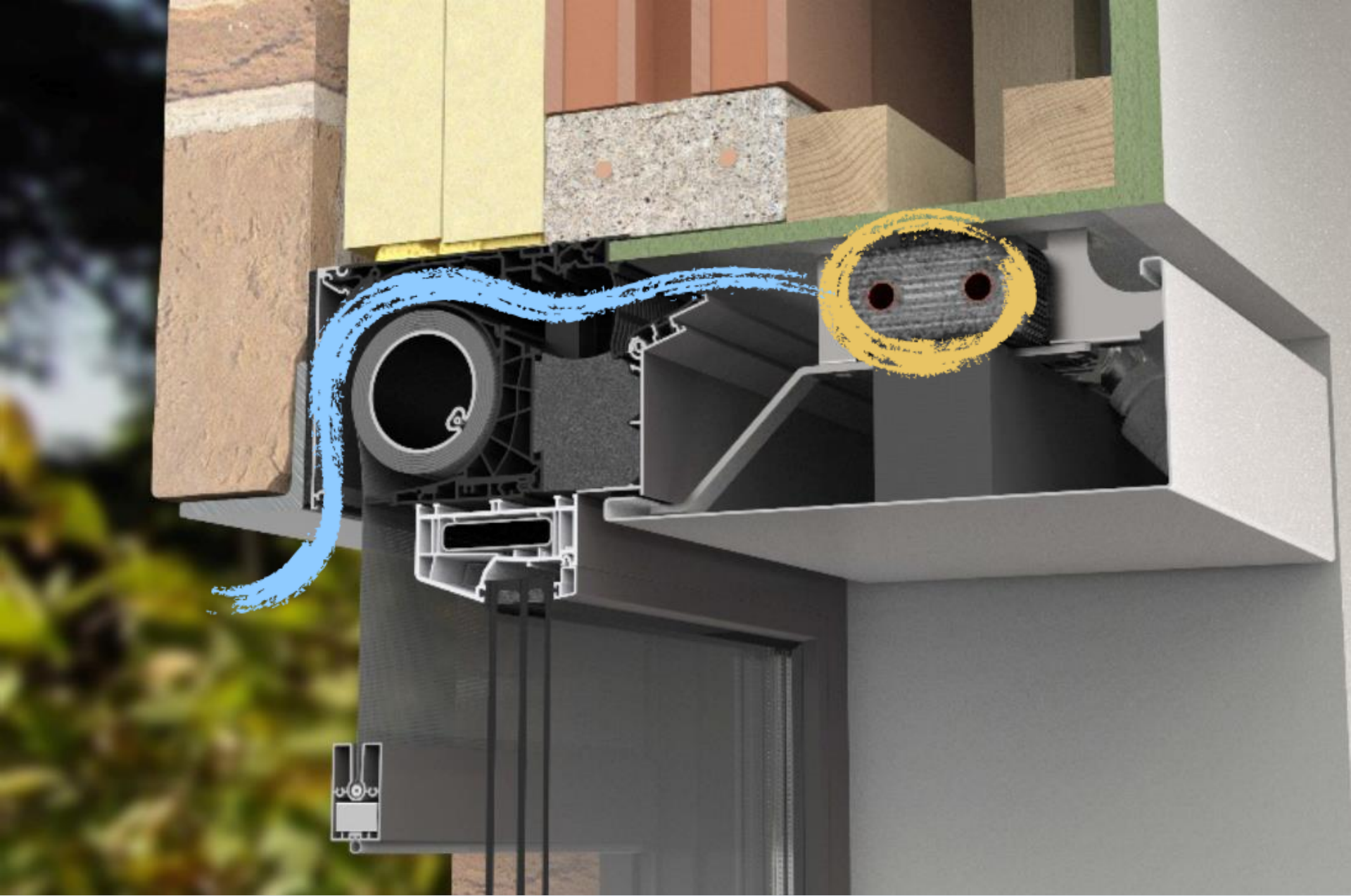

Detail, Renson fixvent met voorverwarming

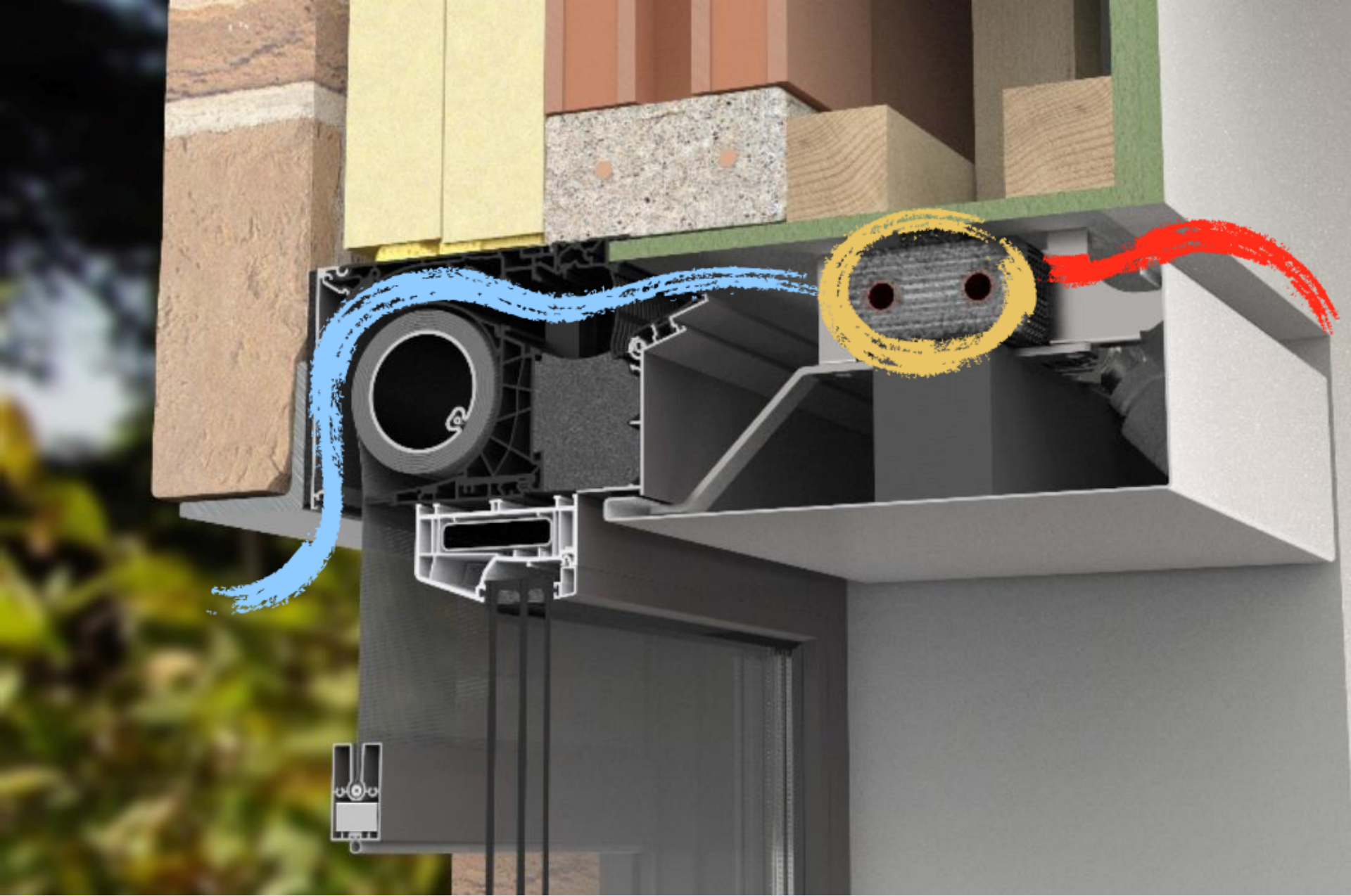

Detail, Renson fixvent met voorverwarming

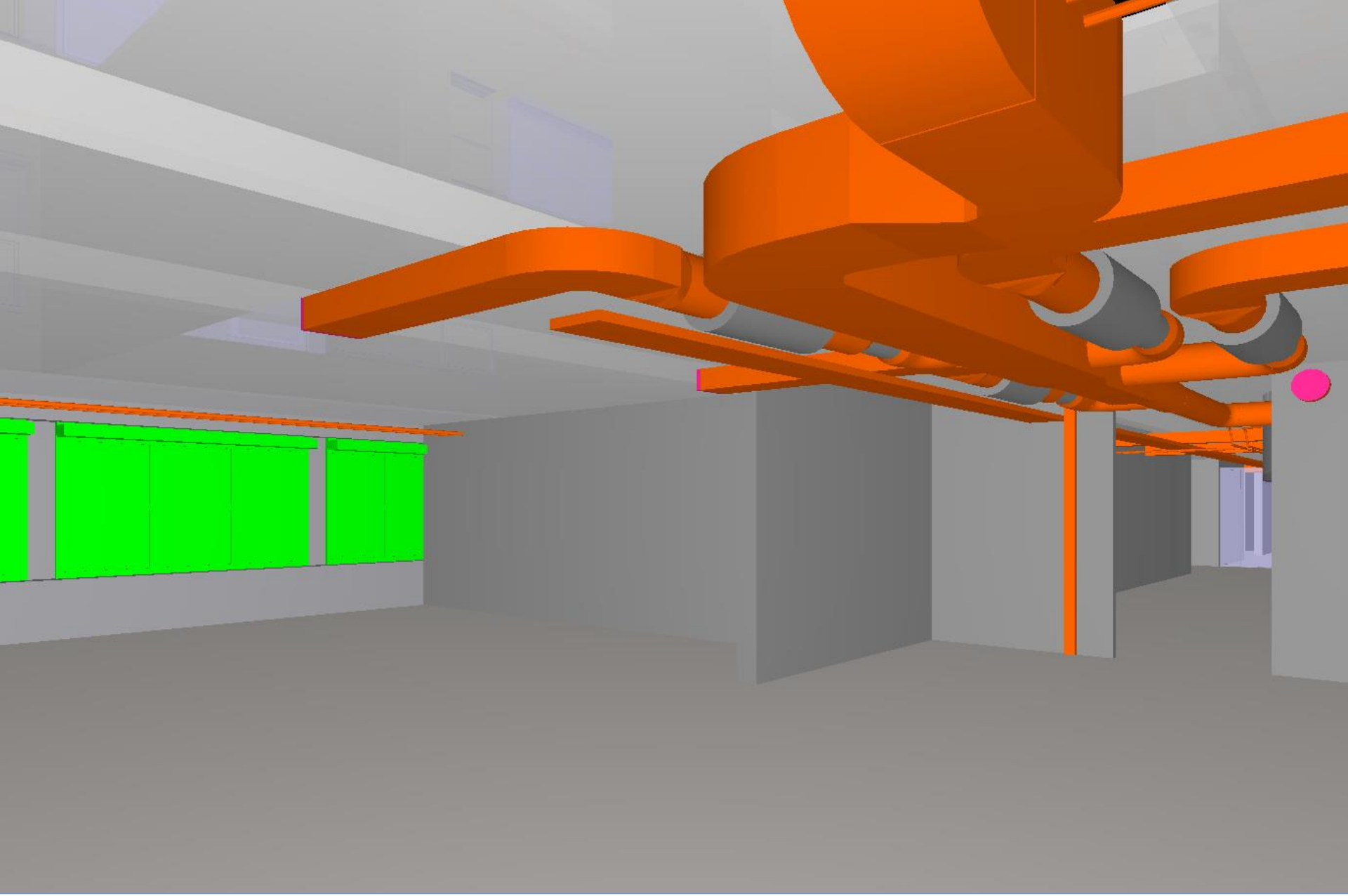
Detail, Renson fixvent met voorverwarming

Detail, Renson fixvent met voorverwarming

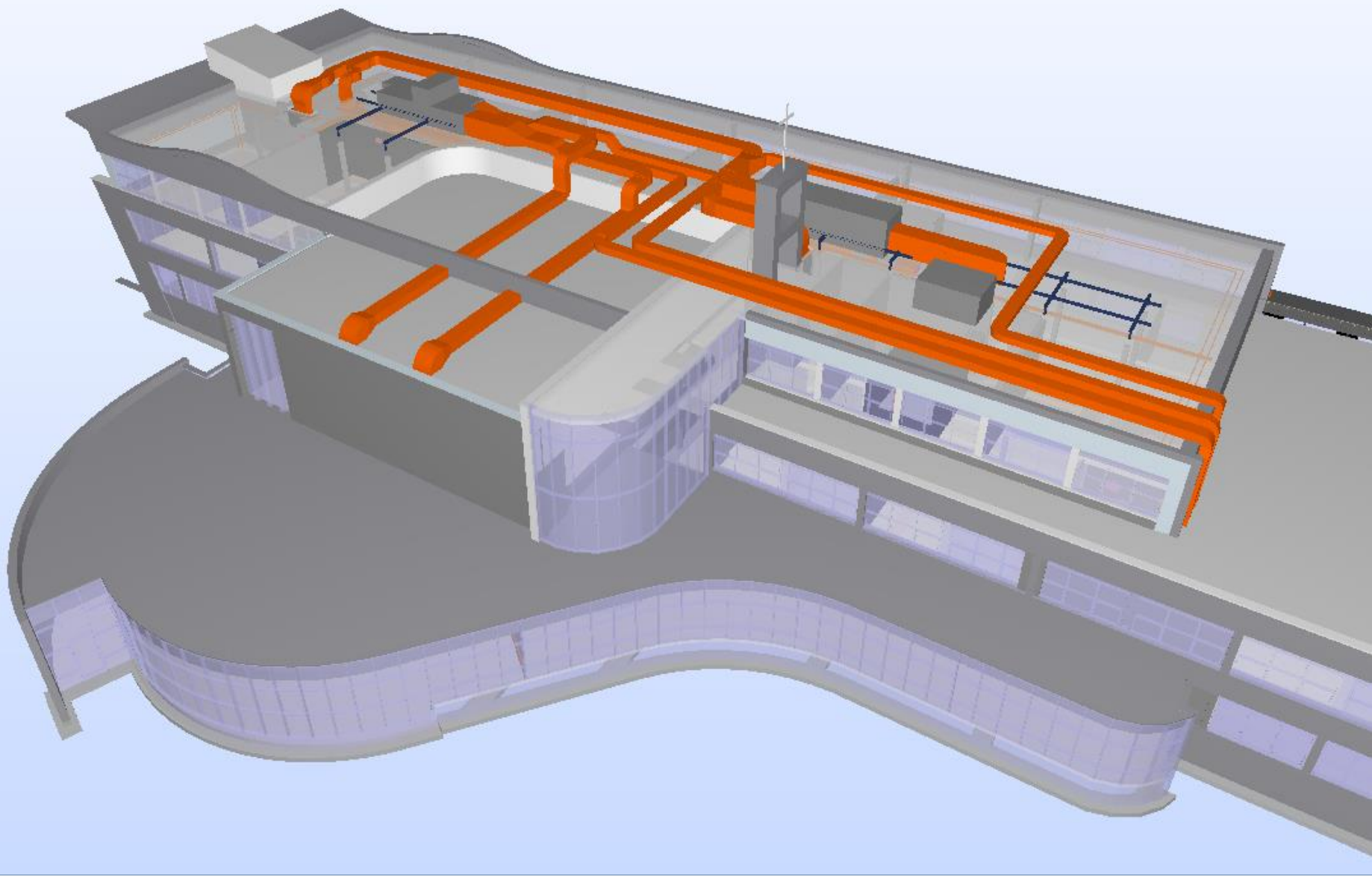

Ventilatiekanalen lokaal

Ventilatiekanalen lokaal

Ventilatiekanalen, deel 1997

te kiefte architecten

---

bedank voor uw aandacht

te kiefte architecten
bedank voor uw aandacht

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Hoe kan ik door onderhoud invulling geven
aan verduurzaming?

Bart Eissens, Strategisch Vastgoed Adviseur Sigma Care

Mede mogelijk gemaakt door:

Hoe kan ik de goals
voor verduurzaming
door onderhoud
invulling geven?

Een resultaatgerichte visie
op kleur, welzijn en beheer
in het onderwijs.

Uw resultaat telt. Sigma.

Wie is Bart Eissens?

- Strategisch Adviseur
- Ruim 10 jaar ervaring in het vastgoed waaronder projectontwikkeling, vastgoed(beleggingen) en makelaardij in de breedste zin van het woord
- Optimaliseren van rendement

Uw resultaat telt. Sigma.

Actualiteit

OUDE SCHOLEN BETER VOOR VERNIEUWING

Ingrid de Moel • 05 jun 2015 • 5 reacties

Er zijn mensen die vinden dat een school na 40 jaar aan vervanging toe is en recht heeft op een nieuw gebouw. Maar dat hoeft niet. Wel is het een mooi moment om de indeling te veranderen en het dak te isoleren alvorens er zonnecollectoren op te schroeven; van label G naar A++. Transformeren, renoveren en verduurzamen in één korte klap.

25 april 2015

Meer lege ruimtes basisscholen door afname aantal leerlingen
Zeker 8 procent van de ruimte op basisscholen staat leeg, omdat het aantal leerlingen afneemt.

SCP: onderhoud schoolgebouwen blijft punt van zorg

03-03-2015 | Huisvesting

De staat van het onderhoud van schoolgebouwen laat in de ogen van schoolpersoneel en ouders van leerlingen te wensen over. Dat blijkt uit het onlangs gepubliceerde rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) "Maten voor 2014".

2 maart 2015

Onderhoud scholen schiet er bij gemeenten in

Gemeenten hebben in de periode 2007-2012 een fractie minder geld uitgegeven. Dat ging over het algemeen niet ten koste van de kwaliteit van de geleverde diensten. Alleen bij onderwijshuisvesting gingen de prestaties achteruit.

nieuws

19 jun 2015

Leidraad verduurzaming van schoolgebouwen

RUIMTE & MILIEU

976 0

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) bracht onlangs de "Leidraad verduurzamen van schoolgebouwen voor basisonderwijs" uit. Het omvat een stappenplan dat gemeenten en schoolbesturen kunnen gebruiken bij het opstellen van een duurzaam huisvestingsbeleid.

Ontwikkelingen onderwijssector

Rugzak leerling

Profilering van scholen

Leerling participatie

Huismeesters

Nieuwbouw

Onderwijsconcepten

Onderwijshuisvesting

Groot onderhoud

Huisvesting

Schoolcommissie

BOL

Lumpsum

Speciaal onderwijs

Krimp

Voortgezet onderwijs

Leefbaarheid school

Wijkgericht

Interim bestuur

Duurzaamheid

**Geen leerlingen/studenten geen bestaansrecht
Geen goede docenten minder leerlingen
Huisvesting als marketingtool**

Leertrends

Website

Schoolomgeving

Positieve

leerstimulans

Primair onderwijs

Nieuwe huurders

Volwasseneneducatie

Leefstijlen

Leerprestatie

Leerling tevredenheid

Kinderopvang

Educatieve waarde

Leegstand

BBL

Potentie nieuwbouw

Leersystemen

Leer procesmeting

Naschoolse opvang

Identiteit leerling

Ik heb leraren nodig

Leerlingprofiel

Gezonde scholen

Medewerkerstevredenheid

Klachten

Buitenschoolse opvang

Imago

Schoolblad

Uw resultaat telt. Sigma.

Marktschets Onderwijs

Grote uitdagingen toekomst

1. Rendementsoptimalisatie

- Verlagen exploitatiekosten
- Verbetering binnenmilieu en bezettingsgraad scholen
- Verlagen ziekteverzuim
- Verhogen leerprestaties

2. Zoeken kennis, kunde en garanties bij externe partij(-en)

3. (Energetische) verduurzaming

4. Doel is optimaal huisvestingsbeleid en gebruikerstevredenheid

- Inrichten vastgoedbeheer
- Huisvesting als marketing tool

130 jaar innovatie

1883 - Captain John B. Ford and John Pitkin start the Pittsburgh Plate Glass Company (PPG) and set up shop near Pittsburgh.

1895 - PPG moves downtown to new headquarters in Pittsburgh. Soon after, the company establishes a commercial department and becomes its own manufacturer and distributor.

1902 - PPG becomes one of the first U.S. firms to expand operations into Europe, acquiring a glass plant in Belgium.

1910 - The company's first research and development facility is opened. Today PPG operates its own major R&D facilities in Pittsburgh and many more around the world.

1919 - Diversification pays big dividends for PPG as it reports that subsidiaries yielded half the company's net return.

1924 - PPG revolutionizes plate glass making with the design of the conveyor-belt ribbon method - a vast improvement over the batch method.

1900 - Looking ahead, PPG acquires the Pitkin Paint Company in Milwaukee, Wis. It also acquires the Columbus Chemical Company in Barberton, Ohio, to ensure a supply of soda ash necessary to manufacture glass.

1907 - The company complements its plate glass capabilities by buying the first window-glass factory in Mount Vernon, Ohio.

1916 - Co-founder John Pitkin dies after 35 years of leading the company through economic downturns and being a competitor to become the nation's largest plate glass manufacturer. A true innovator, Pitkin was the first to build the company's diversification, development of new material sources and expanding marketing outlets.

1920 - PPG continues to grow as building construction improves and architects begin designing larger window units. The company is also in the driver's seat when the automotive industry starts using more glass as the open touring car gives way to the sedan.

1926 - PPG begins supplying automobile companies throughout the Ford Territory.

1968 - To reflect its diversification, Pittsburgh Plate Glass Company changes its name to PPG Industries. This same year, the company reaches \$1 billion in sales.

1975 - The company expands its color palette by introducing the DyeDuraColor System for custom-tinting consumer paints.

1987 - The company develops a unique synthetic painting material called DuraShield that resists water, abrasion, extreme temperatures and UV damage. Its durability makes it ideal for passports, photo IDs, maps, menus and more.

1990 - PPG develops innovative photochromic lenses that automatically darken in sunlight and block harmful UV rays. Today, Transitions lenses are the optics industry's most recommended photochromic lenses.

1997 - PPG's other small business makes a splash when it introduces the Sustain Pool Care System. The system delivers chlorine more evenly and accurately for easier routine pool care.

1970 - The all-weather and ribbed coats of gas and electric coils introduced in color energy. PPG is the first major copolymer to develop a flat-plate solar collector.

1983 - PPG builds a new world headquarters complex in Pittsburgh - PPG Place - often called the 'crown jewel' of the skyline.

1989 - PPG begins a flurry of more than 20 acquisitions over the next decade, beginning with Olympic Paints and Stairs and Industrial Menarch Paint, Foster Paints and many other automotive, industrial, aerospace and packaging coatings companies around the world.

1995 - Becoming ever more global, PPG opens a new development laboratory in Japan for automotive coatings.

1998 - Paving its 'own dirt' attitude, PPG develops innovative and more efficient solvent-based coatings for easy-opening lids on beverage cans.

1928 - PPG is the first to mass-produce sheet glass using its own Pittsburgh Process, which improves quality and speeds up production. PPG also takes its first steps towards becoming a leader in color, acquiring the Otisair Color Co., and producing more than 500 "Tarnishless Road" in 40 subdivisions.

1938 - PPG shows its muscle as it introduces Herculite tempered glass. Tempered glass is several times stronger and more shatter-resistant than ordinary plate glass. Not even Detroit baseball giant Hank Greenberg could shatter it.

1940 - The year before Pearl Harbor is attacked, PPG develops laminated aircraft glass. During WWII, the company converts much of its production into materials for military use and begins to develop synthetic resins that lead to plastics, high-performance paints and industrial coatings.

1950 - Car production and home and building construction explode. PPG introduces lead-free house paints and begins to produce fiber glass for clear light fixtures, window casing and plastic reinforcement.

1967 - PPG is the first company to introduce fluoropolymer coatings for aluminum sheet to the Chinese market, granting the look and durability of buildings.

1934 - PPG introduces Sikor heat-absorbing glass. It also perfects a glass-bonding technique that makes the production of car windshields easier.

1939 - Frank Lloyd Wright completes construction on Fallingwater, one of America's great architectural wonders. Nearly 70 years later, PPG glass and paints are used to restore the home to its original look.

1945 - The company has a vision of the future as it patents CT-39 monomer and begins a journey into creating a successful line of optical products. Optical products continue to be a strong growth market for PPG.

1963 - Cars get a new lease on life as PPG revolutionizes the auto industry with the commercialization of the electrocoat paint coating process, virtually eliminating rust.

2000 - PPG silicas are used to strengthen the performance of athletic footwear.

2002 - As the need for alternative energy sources grows, PPG fiber glass plays a major role in the manufacturing of lighter and stronger wind turbines.

2006 - PPG broadens its transparent armor product portfolio with the acquisition of StarTech Corp., adding high-performance lightweight transparent armor solutions that can withstand severe ballistic and blast threats.

2008 - PPG's \$1.1 billion purchase of global coatings maker Sigma Kalkin is its largest-ever acquisition. It accelerates the company's transformation to focus on coatings and specialty products.

2011 - PPG acquired Ducoel Coatings South Africa Ltd., which served as an importer and distributor of PPG automotive refinish coatings.

2012 - PPG completes its acquisition of three coatings companies: ceresit assets of Grapht Corp., an industrial coatings company based in Pelham, N.Y.; Colpaco Colombia de Pinturas, based in Bogota, Colombia; and Dupuy A/S, based in Copenhagen, Denmark.

2013 - PPG finalizes the separation of its commodity chemicals business and merger of the business with Georgia Gulf to form Aflon Corporation.

2013 - PPG finalizes its acquisition of the North American architectural coatings business of Auro Nobel N.V., a Amsterdam, in a deal valued at \$1.05 billion - its second-largest acquisition ever. PPG also acquires some space coatings manufacturer Dett Incorporated.

Today - PPG operates in nearly 70 countries around the world. Its plan is to continue to be the world's leading coatings and specialty products company through leadership in innovation, sustainability and color. PPG helps customers in industrial, transportation, consumer products, and construction markets and alternatives to enhance more surfaces in more ways than does any other company.

Waardepropositie

Wij kunnen garanderen dat uw onderhoudskosten **tot 20% verlaagd** kunnen worden, met behoud van waarde en **beheersbaarheid van uw vastgoed** alsmede **het verhogen van gebruikerstevredenheid en leerprestaties.**

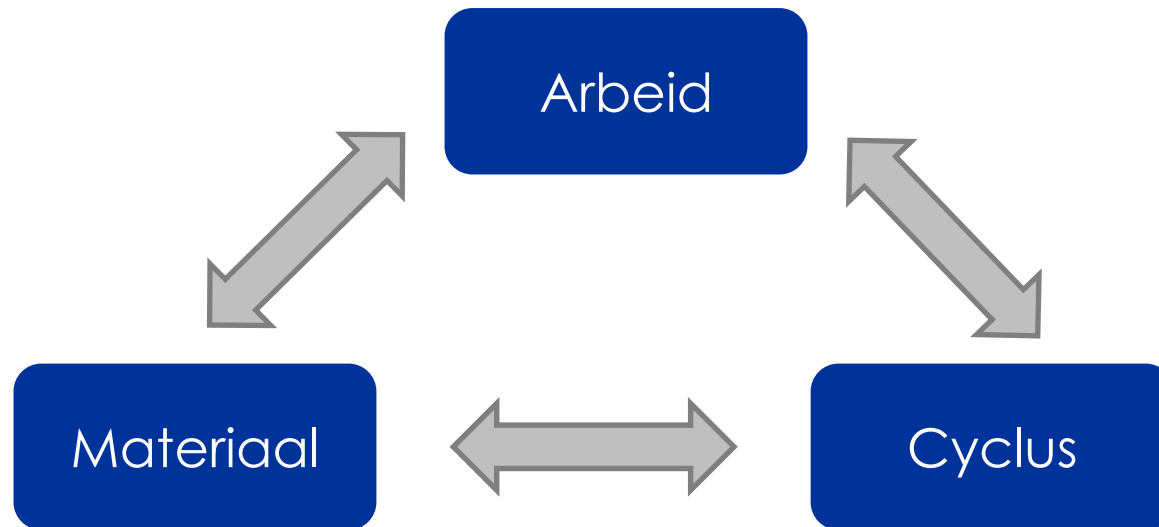
- Dit doen wij in nauwe samenwerking met onze partners en u als opdrachtgever.

Uw resultaat telt. Sigma.

Bestuurder: hoe doet u dit dan?

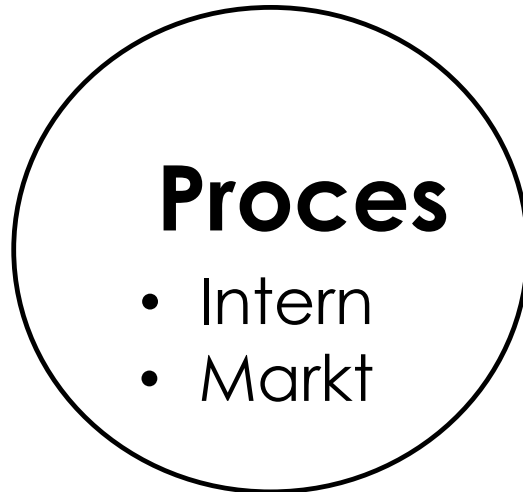
- Eerst een vraag
- 3 ingrediënten
- Welke van de drie heeft het meeste invloed op het reduceren van de onderhoudslasten ?

P = P + P

P = P + P

Prestatie =

+

Product

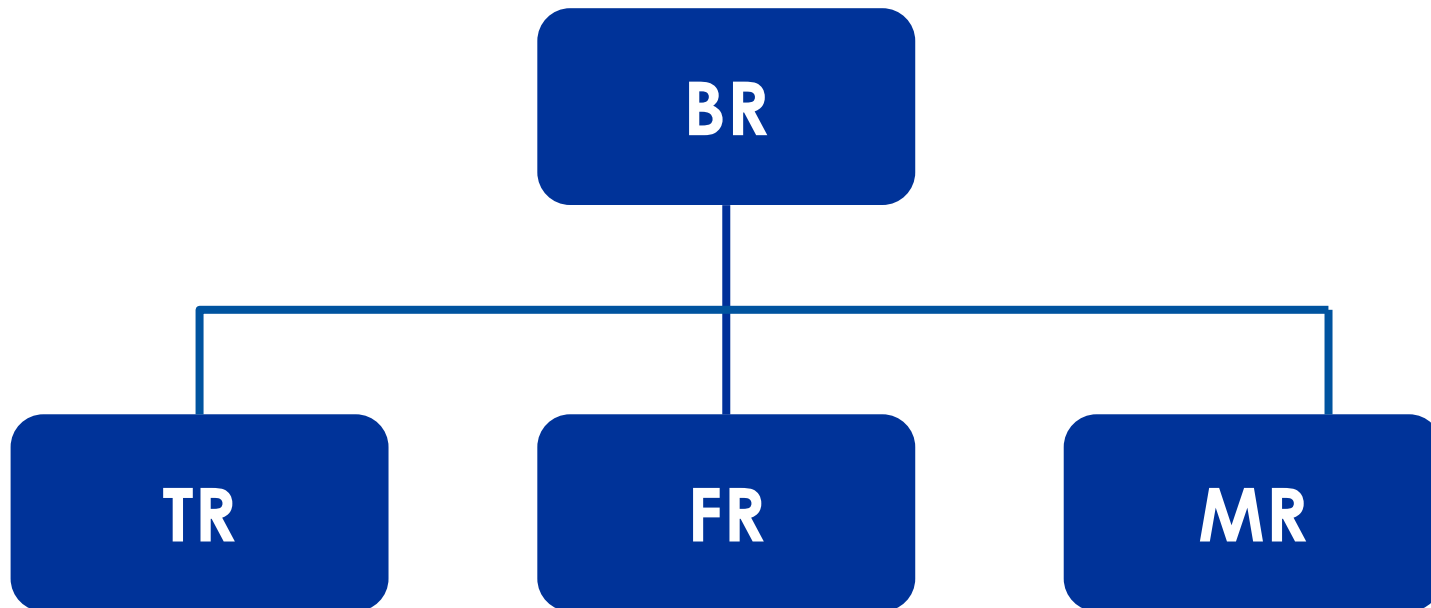

Uw resultaat telt. Sigma.

$$BR = TR + FR + MR$$

$$BR = TR + FR + MR$$

SigmaCare in de praktijk

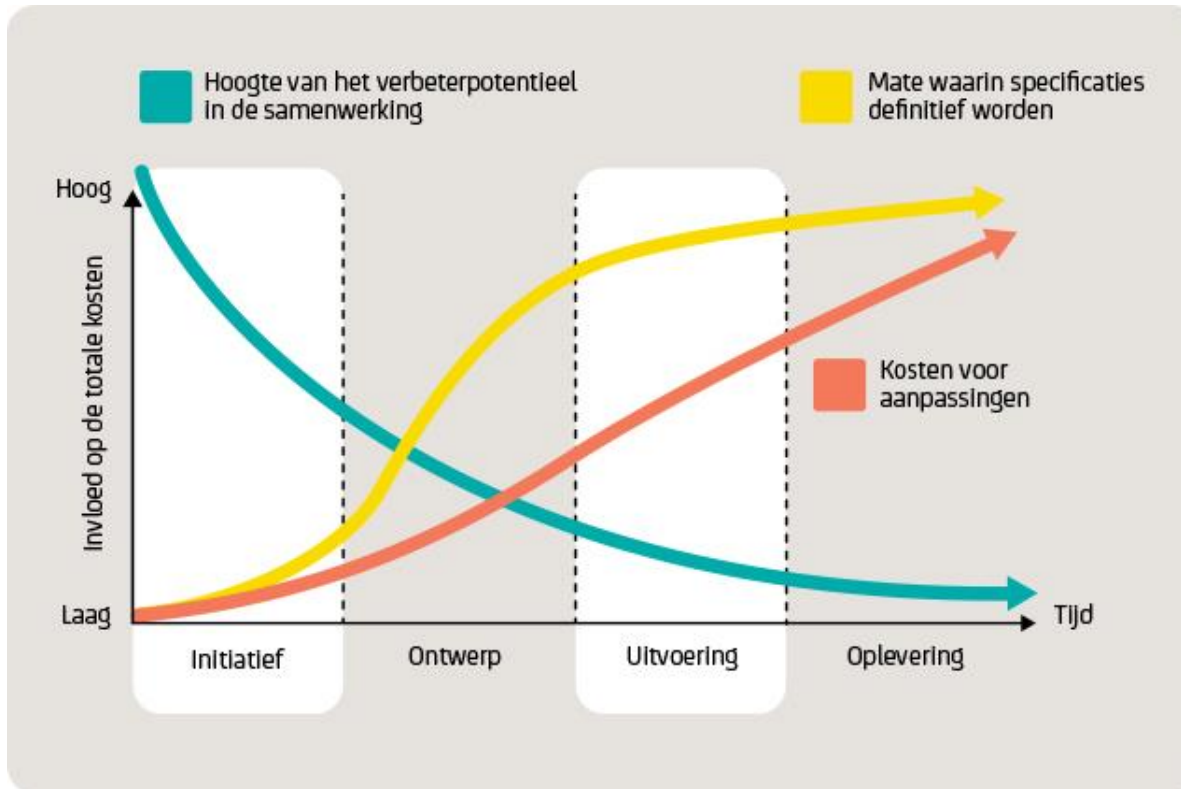

'Alles onder één Dak'

TCO & RGS

Kennis & procesbeheersing

TCO & RGS

De positieve impact van ketensamenwerking.

Uw resultaat telt. Sigma.

Levensduurindicator

- Voorspelt de levensduurverwachting van een verfsysteem
- Op maat gesneden oplossing op basis van beïnvloedingsfactoren
- Berekent een netto contante waarde over een bepaalde exploitatietermijn

Uw resultaat telt. Sigma.

Levensduurindicator

Microsoft Excel interface showing a spreadsheet for the 'Levensduurindicator' (Life Span Indicator). The spreadsheet is titled 'Gebruiksbelastingindex' and contains a table with columns A through M and rows 1 through 36. The table is divided into sections for different criteria (A-E) and a summary section (EXAMPLE A-C-E).

The formula bar shows the formula: $=100 * E31 / 110$.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	Gebruiksbelastingindex												
12					SCORE Klaslokaal								
13	<u>A. Aesthetical requirements</u>	Low	Medium	High									
14	See examples	0	10	20	10	fill in							
15													
16	<u>B. Cleaning method (in points)</u>	Y	N										
17	> cleaning with swiffer	0											
18	> incidental cloth, water & soap	10											
19	> periodical cloth, water & soap	20											
20	> periodical cloth & desinfectants	30			10	fill in							
21													
22	<u>C. Traffic intensity</u>	Low	Medium	High									
23	See examples	0	10	20	10	fill in							
24													
25	<u>D. Level of pollution / dirt</u>	None/Low	Medium	High									
26	low/medium/high	0	10	20	10	fill in							
27													
28	<u>E. Mechanical forces</u>	Low	Medium	High									
29	See examples	0	10	20	10	fill in							
30													
31	MAXIMUM TOTAL	0			50								
32	MAXIMUM TOTAL	110		Indexresult	45								
33													
34													
35	EXAMPLE A-C-E												
36			Low	Medium	High								
	Aesthetical requirements	Professional kitchens, technical	Medical rooms, class/school rooms,	Reception, corridors, waiting rooms, bedrooms									

Navigation bar: Gebruiksbelastingindex | Resultaat levensduurverwachting | MJO plan (NCW) | (+)

SigmaCare in de praktijk

Colours of Life

- Semi-wetenschappelijk onderbouwd
- Invloed van kleur op de gebruikerstevredenheid en gedrag
- Stimulerende leeromgeving verlagen ziekteverzuim
- Perfecte klaslokaal op basis van KLIKA

Praktijkvoorbeeld

Synergie-effect van **kleur**

*Henk-Jan Rozenberg,
Hoofd facilitaire zaken
Nordwin college*

**'Integrale benadering
waarbij niet alleen geld
een rol speelt'**

*Dirk de Vries,
directeur Klugkist & De Vries Schilders*

**'Sigma faciliteert en
ondersteunt in meer dan
het technisch rendement'**

*Sietse Planting,
Adjunct directeur
Nordwin college*

**'Positieve reactie
van zowel
leerkrachten als
leerlingen'**

Uw resultaat telt. Sigma.

SigmaCare in de praktijk

Duurzaamheid en verduurzaming

DUBOKEUR®

- Nederlands objectief milieu keurmerk
- Levensduur staat centraal (LCA)

Product Sustainability Indicator:	Uitleg:	Score: 1 = slechtste; 5 = beste		
		Sigma Pearl		Sigmatex
		Clean Matt	Supermatt	Superlatex Matt
Milieu	Gebruik van Grondstoffen en energie, Impact op Milieu en effect van Afval (Gemeten d.m.v. LCA)	3	4	3
Gezondheid	Impact op gezondheid van gebruiker en in de ruimte van toepassing	5	5	4
(Technische) Performance	Levensduur, schrobvastheid, reinigbaarheid (afhankelijk van producttype)	5	4	4

GEZONDE
SCHOOL

KEURMERKVEILIGESCHOOL

Uw resultaat telt. Sigma.

SigmaCare in de praktijk

Innovatie

“Als we wisten waar we mee bezig waren, zouden we het geen innovatie noemen!!”

Uw resultaat telt. Sigma.

SigmaCare in de praktijk

'Alles onder één Dak'

TCO & RGS

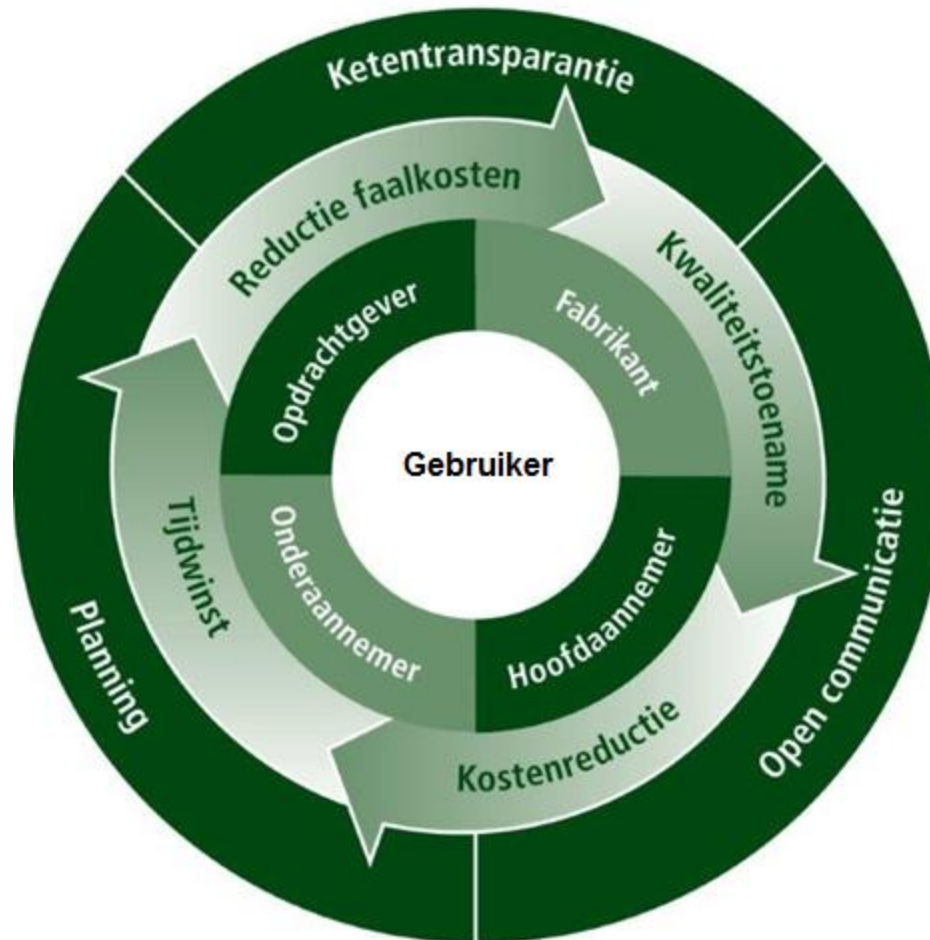
Kleur & Beleving

Duurzaamheid

Innovatie

Kennis & procesbeheersing

Kennis & procesbeheersing fundament

Kritische succesfactoren

- ✓ Helder en duidelijk huisvestingsbeleid
- ✓ Competenties en vaardigheden
  - ✓ Samenwerking partners
  - ✓ Acceptatie/draagvlak
    - ✓ Implementatie
      - ✓ Lock-in

Conclusie

Op deze wijze kunnen wij **garanderen** dat uw onderhoudskosten **tot 20% verlaagd** kunnen worden, met behoud van **waarde** en **beheersbaarheid** van uw vastgoed alsmede het verhogen van **gebruikerstevredenheid en leerprestaties**

- **Meetbare en positieve impact op het maatschappelijke en het financiële rendement van vastgoed.**

SigmaCare

Uw resultaat telt. Sigma.

Bedankt voor uw aandacht

“Individually, we are one drop. Together, we are an Ocean.”

~ Ryunosuke Satoro ~

SigmaCare

Uw resultaat telt. Sigma.

Duurzaam Gebouwd

Het integrale platform

Bedankt voor uw deelname!

En graag tot ziens op DuurzaamGebouwd.nl

Mede mogelijk gemaakt door:

Uw resultaat telt. Sigma.

Verosol

